euras.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Specialiųjų tyrimų tarnybai
A. Jakšto g. 6
Vilnius

2015-01-08 Nr. (12.36)-6K-1500129

DĖL FINANSŲ MINISTERIJOS IR FINANSŲ MINISTRO VALDYMO SRIČIAI PRISKIRTŲ ĮSTAIGŲ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE YRA KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, 2014 METŲ ANALIZĖS IR VERTINIMO REZULTATŲ

Vadovaudamiesi Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, 8 punktu, teikiame motyvuotą išvadą dėl Finansų ministerijos ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų veiklos sričių, kuriose yra korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizės ir vertinimo rezultatų.

PRIDEDAMA. 43 lapai.

Finansų ministras Rimantas Šadžius

L. Vaišnorienė, 239 0227

Lydrastis 2014 išvadai

Biudžetinė įstaiga
Lukiškių g. 2, LT-01512 Vilnius
Tel. (8 5) 239 0000
Faks. (8 5) 279 1481
El. paštas finmin@finmin.lt
http://www.finmin.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288601650

MOTYVUOTA IŠVADA
DĖL FINANSŲ MINISTERIJOS IR FINANSŲ MINISTRO VALDYMO SRIČIAI PRISKIRTŲ ĮSTAIGŲ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE YRA KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, 2014 METŲ ANALIZĖS IR VERTINIMO REZULTATŲ

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų veiklos sričių, kuriose yra korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizė ir vertinimas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – Korupcijos prevencijos įstatymas) 6 straipsnio 2 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, Finansų ministerijos ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų, įmonių korupcijos prevencijos tvarkos aprašo, patvirtinto finansų ministro 2007 m. rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. 1K-261 „Dėl Finansų ministerijos ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų korupcijos prevencijos tvarkos aprašo patvirtinimo ir Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisijos sudarymo“ (toliau – Finansų ministerijos korupcijos prevencijos tvarkos aprašas), 9 punkte nustatyta tvarka.

1. 2014 METAIS ANALIZUOTOS IR VERTINTOS VEIKLOS SRITYS

Finansų ministerijoje ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtose įstaigose 2014 m. III ketvirtį atlikta veiklos sričių, patvirtintų finansų ministro 2014 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų veiklos sričių, kuriose 2014 metais tikslinga atlikti analizę ir vertinimą, nustatymo“, antikorupcinė analizė ir vertinimas:

1. *Finansų ministerijoje* – valstybės iždo valdymas, Vyriausybės politikos valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų valdymo srityje įgyvendinimas ir uždavinių, susijusių su valstybės politikos centrinės valdžios sektoriaus skolos valdymu, įgyvendinimas.

2. *Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyboje prie Finansų ministerijos*:

2.1. valstybės institucijos (įstaigos) nuosavybės ir lėšų jai išlaikyti naudojimo priežiūra ir kontrolė;

2.2. atstovavimas valstybės institucijai ar įstaigai teismuose ir kitose ginčų nagrinėjimo institucijose.

3. *Muitinės departamente prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos* – muitinės veiklos taisyklėse nustatytų dokumentų išdavimas ir kontrolė.

4. *Valstybinėje mokesčių inspekcijoje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos* – atranka ir parama auditui (sprendimų priėmimas).

5. *Audito ir apskaitos tarnyboje* – valstybės institucijos (įstaigos) nuosavybės ir lėšų jai išlaikyti naudojimo priežiūra ir kontrolė.

6. *Turto vertinimo priežiūros tarnyboje* – personalo formavimas, valdymas ir administravimas.

7. *Viešojoje įstaigoje Centrinėje projektų valdymo agentūroje* – informacinių sistemų naudotojų duomenų tvarkymas.

8. *Finansų ministerijos mokymo centre* – informacinių sistemų plėtros ir (arba) palaikymo paslaugų vertės nustatymas.

9. *Lietuvos statistikos departamente* – informacinių sistemų naudotojų duomenų tvarkymas.

10. *Lošimų priežiūros tarnyboje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos* – licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūra.

2. SUBJEKTAI, ATLIKĘ ANALIZĘ IR VERTINIMĄ

Finansų ministerijos ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų veiklos sričių, kuriose yra korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizę ir vertinimą atliko darbo grupės, sudarytos:

1. Finansų ministerijoje – finansų ministro 2014 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 1K-260 „Dėl darbo grupės Finansų ministerijos veiklos srities antikorupcinei analizei ir vertinimui 2014 metais atlikti sudarymo".

2. Muitinės departamente prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas) – Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2014 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. 1B-639.

3. Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyboje prie Finansų ministerijos (toliau – Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba) – Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos direktoriaus 2012 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. 1-144.

4. Valstybinėje mokesčių inspekcijoje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) – VMI prie FM viršininko 2014 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-255 „Dėl veiklos analizės darbo grupės sudarymo".

5. Audito ir apskaitos tarnyboje – Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. V-14.

6. Turto vertinimo priežiūros tarnyboje – Turto vertinimo priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. B1-82.

7. Viešojoje įstaigoje Centrinėje projektų valdymo agentūroje (toliau – Centrinė projektų valdymo agentūra) – Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2013 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. 2013/8-51.

8. Finansų ministerijos mokymo centre – Finansų ministerijos mokymo centro vyriausiasis specialistas Bernardas Kavaliauskas.

9. Lietuvos statistikos departamente (toliau – Statistikos departamentas) – Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2014 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. DĮ-168 „Dėl Lietuvos statistikos departamento informacinių sistemų naudotojų duomenų tvarkymo veiklos srities antikorupcinės analizės ir vertinimo darbo grupės 2014 metams sudarymo".

10. Lošimų priežiūros tarnyboje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Lošimų priežiūros tarnyba) – Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2014 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. P-228 „Dėl Veiklos analizės darbo grupės korupcijos pasireiškimo tikimybei atitinkamose Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos veiklos srityse nustatyti sudarymo".

Veiklos sričių analizę ir vertinimą atlikusios darbo grupės Finansų ministerijos korupcijos prevencijos tvarkos aprašo 11 punkte nustatyta tvarka parengė analizuotų veiklos sričių vertinimo aprašymus (toliau – veiklos sričių vertinimo aprašymai) ir pateikė juos svarstyti Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisijai.

Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisija, vadovaudamasi Finansų ministerijos korupcijos prevencijos tvarkos aprašo 11.3.2 papunkčiu, 2014 m. lapkričio 18 d. ir 2014 m. lapkričio 19 d. posėdžiuose apsvarsčiusi veiklos sričių vertinimo aprašymus, iš esmės jiems pritarė, tačiau pateikė pastabų ir pasiūlymų patikslinti kai kuriuose veiklos sričių vertinimo aprašymuose nurodytas korupcijos prevencijos priemones, skirtas veiklos sričių analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams sumažinti ar pašalinti.

Šioje motyvuotoje išvadoje pateikta informacija apie veiklos sričių analizę atlikusių darbo grupių išvadas dėl korupcijos situacijos vertintose veiklos srityse, siūlomas įgyvendinti korupcijos prevencijos priemones ir Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisijos 2014 m. lapkričio 18 d. ir 2014 m. lapkričio 19 d. posėdžiuose pateiktas pastabas ir pasiūlymus dėl siūlomų korupcijos prevencijos priemonių tobulinimo.

3. ANALIZĖS IR VERTINIMO TIKSLAS, METODAI IR VEIKSMAI

Finansų ministerijos ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų veiklos sričių, kuriose yra korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizė ir vertinimas atlikti Finansų ministerijos

korupcijos prevencijos tvarkos aprašo II skyriuje „Veiklos sričių, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymas, analizė ir vertinimas“ nustatyta tvarka.

Veiklos sričių analizės ir vertinimo tikslas – nustatyti veiklos sritis veikiančius išorinius, vidinius ar individualius rizikos veiksnius (sąlygas, įvykius ar aplinkybes), galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, ir parengti bei įgyvendinti prevencijos priemones analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar pašalinti.

Korupcijos rizikos veiksniai veiklos srityse nustatyti nagrinėjant veiklos sritis reglamentuojančius teisės aktus, iš jų priimtus Finansų ministerijoje ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtose įstaigose, veiklos srityse priimtus sprendimus ir atliktus veiksmus, vertinant, ar yra laikomasi įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų bei sutarčių, turinčių įtakos veiklai, ar priimti visi teisės aktai, būtini įstatymams taikyti, ar juose nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y. ar įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, ar aiškūs kriterijai, sprendimo priėmimo terminai ir sprendimus priimantys subjektai, ar aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka, ar ši tvarka pakankama, ar ji nesuteikia įgaliojimų valstybės tarnautojams (darbuotojams) veikti savo nuožiūra, ar joje nėra perteklinių reikalavimų, ar yra įtvirtinta ir ar funkcionuoja vidaus kontrolės sistema ir kt.

Šioje motyvuotoje išvadoje pateikiama informacija apie antikorupciniu požiūriu analizuotas ir vertintas veiklos sritis, atitinkančias vieną ar kelis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytus vertinimo kriterijus ir todėl priskiriamas prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Informacija apie finansų ministro patvirtintas, finansų ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų veiklos sritis, kurias analizuojant ir vertinant nenustatyta korupcijos rizikos veiksnių, pateikta minėtų įstaigų veiklos sričių vertinimo aprašymuose ir apibendrinta šioje motyvuotoje išvadoje.

4. ESAMOS SITUACIJOS VERTINIMO KRITERIJAI

Esama situacija veiklos srityse įvertinta taikant kriterijus, nustatytus Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje.

5. KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI, KORUPCIJOS RIZIKOS VERTINIMAS IR KORUPCIJOS RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONĖS

5.1. FINANSŲ MINISTERIJOS VEIKLOS SRITYJE – VALSTYBĖS IŽDO VALDYMAS, VYRIAUSYBĖS POLITIKOS VALSTYBĖS VARDU PRISIIMTŲ SKOLINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ VALDYMO SRITYJE ĮGYVENDINIMAS IR UŽDAVINIŲ, SUSIJUSIŲ SU VALSTYBĖS POLITIKOS CENTRINĖS VALDŽIOS SEKTORIAUS SKOLOS VALDYMU, ĮGYVENDINIMAS

Veiklos sritis apima:

– valstybės biudžeto (įskaitant ir ES paramos lėšas), valstybės pinigų fondų, Vyriausybės valstybės vardu pasiskolintų piniginių išteklių ir kitų piniginių išteklių apskaitos tvarkymą;

– teisės aktų nustatyta tvarka valstybės biudžeto ir kitų valstybės disponuojamų lėšų išdavimo valstybės institucijoms, įstaigoms ir kitiems juridiniams asmenims kontrolę;

– lėšų valstybės institucijoms ir įstaigoms bei kitiems juridiniams asmenims skyrimą (nesurinkus valstybės biudžeto pajamų) pagal atitinkamas programas ir specialiąsias ES paramos programas, valstybės funkcijas ir biudžeto išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, remiantis Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų planu ir gautomis mokėjimo paraiškomis;

– biudžeto išlaidų kontrolės vykdymą;

– valstybės skolinių įsipareigojimų administravimą;

– pasiūlymų dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių valstybės iždo valdymą, Vyriausybės skolinimąsi valstybės vardu ir valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų valdymą, tobulinimo teikimą;

– skolinimosi ir investicijų planavimą bei sprendimų priėmimą.

Pirminei informacijai apie esamą situaciją veiklos srityje gauti finansų ministro įsakymu sudaryta darbo grupė parengė veiklos srities analizavimo ir vertinimo klausimyną (toliau – Klausimynas), kurį pateikė pildyti Finansų ministerijos Valstybės iždo departamentui (toliau – Departamentas). Klausimynas parengtas atsižvelgus į veiklos sritį reglamentuojančius teisės aktus, įvertinus Departamento nuostatuose ir atskirų valstybės tarnautojų ir darbuotojų (toliau – darbuotojai) pareigybių aprašymuose nustatytas veiklos srityje atliekamas funkcijas, uždavinius, darbo, sprendimų priėmimo tvarką ir atsakomybę.

Darbo grupė vertino esamą situaciją, atsižvelgdama į informaciją, pateiktą pagal Klausimyną, veiklos srityje funkcijas atliekančių darbuotojų paaiškinimus ir veiklos sritį reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, aiškinosi, ar Finansų ministerijoje yra laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų, turinčių įtakos veiklos sričiai, ar priimti visi teisės aktai, būtini įstatymams ir įstatymų įgyvendinamiesiems teisės aktams vykdyti, vertino, ar nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y. ar įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, sprendimo priėmimo terminai, sprendimus priimantys subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos ir kt., ar ši nustatyta tvarka pakankama, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų darbuotojams veikti savo nuožiūra, ar joje nėra perteklinių reikalavimų.

Atlikus veiklos srities antikorupcinę analizę ir vertinimą nustatyta, kad veiklos sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 2 punkte nustatytą kriterijų (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas).

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1) veiklos sritį reglamentuojančiuose teisės aktuose nenustatytos konkrečios kontrolės ir priežiūros funkcijas vykdančių darbuotojų veiklos vidaus kontrolės procedūros;

2) skiriamas nepakankamas dėmesys Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatoms įgyvendinti interesų konfliktų prevencijos srityje;

3) nepakanka skaidrumo ir galimybių Finansų ministerijoje kaupiamų ir viešai skelbiamų aktualių valstybės finansų duomenų, iš jų ir susijusių su veiklos sritimi, analizei.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Analizuotas subjektas – Departamentas, kuris atlieka iš viso 13 funkcijų, susijusių su išorės subjektų kontrole ir priežiūra:

– numato mokėjimams iš valstybės iždo reikalingą kasdienį lėšų poreikį, remdamasis valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano metų ketvirčio paskirstymu ir gautomis mokėjimo paraiškomis valstybės biudžeto asignavimų valdytojų vadovaujamoms įstaigoms, jų pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams pagal atitinkamas programas ir jų finansavimo šaltinius, iš jų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos programas, valstybės funkcijas ir biudžeto išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, ir vykdo valstybės biudžeto išlaidų sąmatos kontrolę;

– prognozuoja valstybės piniginių išteklių srautus, sudaro detalias valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų prognozes, surenka asignavimų poreikio prognozes iš asignavimų valdytojų vadovaujamų įstaigų;

– rengia skolinimosi strategijas;

– rengia Skolos valstybės vardu valdymo programą;

– rengia Vyriausybės vidutinės trukmės skolinimosi ir skolos valdymo politikos nuostatas;

– kaupia informaciją apie pastebėtus veiklos rizikos incidentus Departamente ir juos analizuoja;

– investuoja ir valdo teisės aktuose nustatyta tvarka laikinai laisvus valstybės piniginius išteklius, tvarko valstybės finansinio turto – investuotų laikinai laisvų piniginių išteklių ir perskolinamų paskolų – apskaitą;

– teisės aktuose nustatyta tvarka informuoja atsakingas institucijas apie pastebėtus galimus pažeidimus, susijusius su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis;

– priima, patikrina ir analizuoja valstybės biudžeto asignavimų valdytojų vadovaujamų įstaigų tarpines ir metines valstybės biudžeto išlaidų sąmatų vykdymo ataskaitas;

– kaupia ir analizuoja valstybės įmonės Turto banko teikiamą informaciją apie banko valdomas suteiktas paskolas iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir paskolas su valstybės garantija bei kontroliuoja šio banko įsipareigojimų, nustatytų Pavedimo sutartyje, vykdymą;

– kontroliuoja ūkio subjektams suteiktų paskolų ir paskolų su valstybės garantija grąžinimą ir kitų finansinių įsipareigojimų, susijusių su paskolomis, vykdymą bei teikia viceministrui pagal ministro nustatytą sritį pasiūlymus dėl sankcijų taikymo ar kitų priemonių taikymo, kai minėti įsipareigojimai valstybei nevykdomi ar vykdomi netinkamai;

– tvarko departamento automatizuotų apskaitos sistemų duomenų bazes, atlieka jų patikimumo kontrolę, rengia pasiūlymus dėl valstybės iždo informacinių sistemų tobulinimo ir plėtojimo.

Visos minėtos funkcijos yra įtrauktos į atitinkamų Departamento skyrių nuostatus, darbuotojų pareigybių aprašymus ir atliekamos vadovaujantis šiais veiklos sritį reglamentuojančiais Lietuvos Respublikos įstatymais ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais:

– Lietuvos Respublikos valstybės iždo įstatymu;

– Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymu;

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių išleidimo ir apyvartos, paskolų valstybės vardu ėmimo ir kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų pasirašymo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1329 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių išleidimo ir apyvartos, paskolų valstybės vardu ėmimo ir kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų pasirašymo taisyklių patvirtinimo;

– Valstybės perskolinamų paskolų ir valstybės garantijų teikimo, suteiktų perskolinamų paskolų grąžinimo ir valstybės garantijų administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 667 „Dėl Valstybės perskolinamų paskolų ir valstybės garantijų teikimo, suteiktų perskolinamų paskolų grąžinimo ir valstybės garantijų administravimo taisyklių patvirtinimo“;

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. liepos 12 d. nutarimu Nr. 811 „Dėl paskolų ir valstybės garantijų, Finansų ministerijos perduodamų administruoti akcinei bendrovei Turto bankui“.

Minėtų Lietuvos Respublikos įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų nuostatas detalizuoja šie Finansų ministerijoje priimti teisės aktai:

– finansų ministro 2014 m. rugpjūčio 14 d. įsakymas Nr. 1K-250 „Dėl finansų ministro 1999 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 247 „Dėl Planuojamų valstybės biudžeto pajamų bei valstybės biudžeto išlaidų, susijusių su valstybės skola ir valstybės garantuota skola, apskaičiavimo metodikos“ pakeitimo“;

– finansų ministro 2011 m. rugpjūčio 11 d. įsakymas Nr. 1K-275 „Dėl Valstybės piniginių išteklių srautams prognozuoti skirtos informacijos teikimo taisyklių patvirtinimo“;

– finansų ministro 2000 m. liepos 21 d. įsakymas Nr. 195 „Dėl Valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės iždo sąskaitos taisyklių patvirtinimo“;

– finansų ministro 2012 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. 1K-417 „Dėl su Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi valstybės vardu ir skolinantis prisiimtų įsipareigojimų bei valstybės piniginių išteklių valdymu susijusių teisės aktų patvirtinimo ir komisijų sudarymo“;

– finansų ministro 2003 m. kovo 5 d. įsakymas Nr. 1K-060 „Dėl Tarpinstitucinio darbo organizavimo ir duomenų apie įmokas teikimo taisyklių patvirtinimo“ ir jo pakeitimai;

– finansų ministro 2014 m. gegužės 8 d. įsakymas Nr. 1K-138 „Dėl Valstybės skolos rizikos rodiklių apskaičiavimo ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“;

– finansų ministro 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. 1K-440 „Dėl Valstybės perskolinamų paskolų ir valstybės garantuojamų paskolų grupavimo taisyklių patvirtinimo“;

– finansų ministro 2006 m. kovo 6 d. įsakymas Nr. 1K-085 „Dėl Valstybės perskolinamų paskolų ir valstybės garantijų teikimo, perskolintų paskolų administravimo, grąžinimo ir suteiktų valstybės garantijų administravimo procedūrų aprašo patvirtinimo“;

– 2014 m. sausio 7 d. Departamento direktoriaus patvirtintas Laikinai laisvų valstybės piniginių išteklių investavimo procedūrų aprašas.

Išnagrinėjus minėtų teisės aktų nuostatas ir Departamento pagal Klausimyną pateiktą informaciją, nustatyta, kad Finansų ministerijoje priimti teisės aktai, būtini minėtiems įstatymams ir

įstatymų įgyvendinamiesiems teisės aktams įgyvendinti. Šiuose teisės aktuose, be kita ko, gana išsamiai ir aiškiai reglamentuota ir aptariamų kontrolės ir priežiūros funkcijų atlikimo tvarka, kontrolės ir priežiūros veiksmai, procedūros, jų vykdymo forma ir periodiškumas, įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, kriterijai, sprendimų priėmimo terminai, sprendimus priimantys subjektai, apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos.

Tačiau, išnagrinėjus minėtų teisės aktų nuostatas, įvertinus kontrolės ir priežiūros funkcijas atliekančių darbuotojų paaiškinimus dėl teisės aktų nuostatų įgyvendinimo ir pagal Klausimyną Departamento pateiktą informaciją, nustatyta, kad:

1) *minėtuose veiklos sritį reglamentuojančiuose teisės aktuose nenustatytos konkrečios kontrolės ir priežiūros funkcijas vykdančių Departamento darbuotojų veiklos vidaus kontrolės procedūros.*

Departamentas pagal Klausimyną pateikė informaciją, kad kontrolės ir priežiūros funkcijas atliekančių darbuotojų vidaus kontrolės procedūros yra nereglamentuotos. Tačiau, darbo grupės vertinimu, aptariamas rizikos veiksnys (nenustatytos konkrečios vidaus kontrolės procedūros), antikorupciniu požiūriu vertintinas kaip nereikšmingas, nes atitinkamos vidaus kontrolės priemonės yra nustatytos kituose teisės aktuose ir faktiškai vykdomos, t. y. vidaus kontrolės priemonių pobūdį atitinkančių nuostatų yra Departamento direktoriaus patvirtintuose vidaus dokumentuose – darbo vadovuose ir procedūrų aprašuose. Vadovaudamiesi šiais vidaus procedūras nustatančiais dokumentais, kuriuose gana išsamiai aprašytos vidaus procedūros ir veiksmai, privalomi funkcijas atliekantiems darbuotojams, taip pat Departamento ir jo skyrių nuostatais, darbuotojų pareigybių aprašymais, Departamento darbuotojų tiesioginiai vadovai ir Departamento vadovybė faktiškai nuolat vykdo ir vidaus kontrolės procedūras. Be to, svarbiems klausimams (pvz., Vyriausybės skolinimosi valstybės vardu ir skolinantis prisiimtų įsipareigojimų bei valstybės piniginių išteklių valdymo ir kt.) pagal Departamento kompetenciją spręsti atitinkamais teisės aktais, iš jų ir finansų ministro įsakymais, yra sudaromi kolegialūs organai (komisijos) (pvz., minėtas finansų ministro 2012 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. 1K-417 „Dėl su Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi valstybės vardu ir skolinantis prisiimtų įsipareigojimų bei valstybės piniginių išteklių valdymu susijusių teisės aktų patvirtinimo ir komisijų sudarymo“).

Pažymėtina, kad susijusiose su veiklos sritimi Valstybės kontrolės interneto svetainėje http://www.vkontrole.lt/audito_ataskaitos.aspx?tipas=1 skelbiamose audito ataskaitose galimų korupcijos rizikos veiksnių neužfiksuota.

Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes ir teisės aktų nuostatas, darytina išvada, kad kontrolės ir priežiūros funkcijas vykdančių Departamento darbuotojų veiklos vidaus kontrolės procedūrų papildomas reglamentavimas būtų perteklinis.

2) *Departamente skiriamas nepakankamas dėmesys Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatoms įgyvendinti interesų konfliktų prevencijos srityje.*

Departamentas pagal klausimyną pateikė informaciją, kad interesų konfliktų prevencijai užtikrinti Departamento vadovybė sprendimų priėmimo procese, kilus įtarimui dėl darbuotojų objektyvumo, teiraujasi (žodžiu), ar nėra darbuotojų suinteresuotumo.

Darbo grupės vertinimu, atsižvelgus į Departamento ir atskirų darbuotojų atliekamų funkcijų pobūdį ir turinį, darytina išvada, kad minėta Departamente taikoma interesų konfliktų prevencijos tvarka, neatitinkanti teisės aktų nuostatų, yra nepakankama veiksmingai interesų konfliktų prevencijai užtikrinti. Todėl aptariamas rizikos veiksnys (iš esmės nevykdoma privačių interesų konfliktų prevencija) antikorupciniu požiūriu vertintinas kaip reikšmingas bei galintis turėti įtakos ir korupcijos apraiškoms atsirasti.

Departamento ir jo skyrių vadovai nesusipažįsta su jiems pavaldžių darbuotojų privačių interesų deklaracijomis, nors tai atlikti juos įpareigoja finansų ministro 2008 m. gruodžio 8 d. įsakymo Nr. 1K-426 „Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų įgyvendinimo ir kontrolės Lietuvos Respublikos finansų ministerijoje“ 3 punktas. Šiuo įsakymu patvirtintas Susipažinimo su privačių interesų deklaracijų duomenimis tvarkos aprašas nustato, kad Finansų ministerijoje vadovams sudaromos sąlygos pagal Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatas

susipažinti su jiems pavaldžių valstybės tarnautojų ir darbuotojų privačių interesų deklaracijų duomenimis. Vadovai, įvertinę skiriamų užduočių ir duodamų pavedimų pobūdį ir siekdami įsitikinti, ar vykdant šias užduotis ir pavedimus priimamiems sprendimams gali turėti įtakos asmeninis turtinis ar neturtinis suinteresuotumas, ir sudaryti sąlygas, kad jiems pavaldūs darbuotojai sprendimus priimtų nešališkai ir teisingai, susipažįsta su atitinkamų jiems pavaldžių valstybės tarnautojų ir darbuotojų privačių interesų deklaracijų duomenimis, skirdami užduotis ir pavedimus ar bet kurios užduočių ir pavedimų vykdymo (sprendimų rengimo, derinimo, dokumentų pasirašymo, sprendimų vykdymo ir kt.) procedūros metu.

Būtina pažymėti, kad minėto finansų ministro 2008 m. gruodžio 8 d. įsakymo Nr. 1K-426 3 punkte nustatyto įpareigojimo susipažinti su pavaldžių valstybės tarnautojų ir darbuotojų privačių interesų deklaracijų duomenimis nevykdo ne tik Departamento, bet ir kitų Finansų ministerijos administracijos padalinių vadovai, išskyrus Informacinių technologijų departamentą, kurio vadovė nustatyta tvarka yra susipažinusi su jai pavaldžių darbuotojų privačių interesų deklaracijomis.

3) Nepakanka skaidrumo ir galimybių Finansų ministerijoje kaupiamų ir viešai skelbiamų aktualių valstybės finansų duomenų, iš jų ir susijusių su veiklos sritimi, analizei.

Darbo grupė, susipažinusi su Finansų ministerijos interneto svetainėje
http://www.finmin.lt/c/portal/layout?p_l_id=PUB.1.54
http://www.finmin.lt/web/finmin/aktualus_duomenys
skelbiama su veiklos sritimi susijusia informacija apie valstybės skolos valdymą, aktualiais valstybės finansų duomenimis, nusprendė, kad būtų tikslinga minėtus duomenis skelbti ne tik įprastais – DOC, PDF – formatais, bet taip pat ir atvirųjų duomenų (angl. *open data)* formatu, kuris yra patogesnis ir labiau priimtinas visuomenei. Atvirieji duomenys yra pirminiai viešojo sektoriaus institucijų kaupiami duomenys, pateikiami tokiu formatu, kuris leidžia duomenis nuskaityti kompiuteriu ir juos laisvai naudoti. Tai supaprastina sąlygas duomenis pakartotinai naudoti kitoms institucijoms ir trečiosioms šalims komerciniais ir nekomerciniais tikslais. Tarptautinė praktika rodo, kad, atvėrus duomenis, galima efektyviau kovoti su šešėliu, teikti viešąsias paslaugas, skatinti smulkųjį verslą, inovacijas, skaidrumą ir piliečių dalyvavimą valstybės valdymo sprendimų procese.

Patogus ir paprastas duomenų teikimas visuomenei yra vienas iš Europos Sąjungos skaitmeninės darbotvarkės prioritetų. Atvirų duomenų iniciatyvą skatina ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (angl. *OECD*), kurios nare Lietuva siekia tapti.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonės

1. Sustiprinti Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų dėl interesų konfliktų prevencijos įgyvendinimo Lietuvos Respublikos finansų ministerijoje kontrolę:

1.1 finansų ministro 2008 m. gruodžio 8 d. įsakyme Nr. 1K-426 „Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų įgyvendinimo ir kontrolės Lietuvos Respublikos finansų ministerijoje“ nustatyta tvarka Finansų ministerijos administracijos padalinių vadovai turi būti susipažinę su jiems pavaldžių darbuotojų pateiktose privačių interesų deklaracijose nurodytais aktualiais duomenimis ir neskirti jiems interesų konflikto riziką didinančių užduočių ir pavedimų;

1.2. esant pakankamam pagrindui manyti, kad ministerijos padalinių vadovams pavaldžių darbuotojų dalyvavimas vykdant užduotis ir pavedimus gali sukelti interesų konfliktą, ir šiems darbuotojams nenusišalinus nuo tokių užduočių ir pavedimų vykdymo, spręsti dėl jų nušalinimo procedūros taikymo Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 11 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Finansų ministerijos interneto svetainėje skelbti aktualius valstybės finansų duomenis ir informaciją apie valstybės skolos valdymą atvirųjų duomenų (angl. *open data*) formatu.

5.2. MUITINĖS DEPARTAMENTO VEIKLOS SRITYJE – MUITINĖS VEIKLOS TAISYKLĖSE NUSTATYTŲ DOKUMENTŲ IŠDAVIMAS IR KONTROLĖ

Antikorupciniu požiūriu analizuotas ir vertintas objektas – muitinės veiklos taisyklėse nustatytų dokumentų išdavimo ir kontrolės procesas. Muitinės veiklos taisyklėse

nustatytų dokumentų išdavimo ir kontrolės proceso paskirtis – sukurti teisines, technines ir organizacines prielaidas tam, kad suinteresuoti asmenys galėtų atlikti visus muitinės formalumus, gauti muitinės teikiamas viešąsias ir administracines paslaugas. Analizė ir vertinimas buvo atlikti remiantis šio proceso aprašu (Lietuvos Respublikos muitinės Kokybės sistemos vadovas, patvirtintas Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2014 m. rugsėjo 12 d. tvirtinimo žyma Nr. 7B-2033).

Lietuvos Respublikos (toliau – LR) muitinė, vykdydama jai pavestas funkcijas, išduoda leidimus, sertifikatus ir kitus dokumentus, susijusius su muitinės procedūrų atlikimu, muitinės formalumų supaprastinimu, muitinės prižiūrimų prekių saugojimu, prekių deklaravimu ir muitiniu tikrinimu, prekių klasifikavimu, kilme ir bendrojo muitų tarifo taikymu, muitinės administruojamais mokesčiais (toliau – dokumentai), ir atlieka jų išdavimo kontrolę. LR muitinės veiklos taisyklėse nustatytų dokumentų išdavimo tvarką ir kontrolę reglamentuoja Europos Sąjungos (toliau – ES) ir nacionaliniai muitų teisės aktai. Atsižvelgdama į tai, darbo grupė nusprendė analizuoti LR muitinės išduodamus dokumentus, kurių išdavimą ir kontrolę reglamentuoja nacionaliniai muitų teisės aktai. Be to, LR muitinė, atlikdama muitinės veiklos sričių, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizes ir vertinimus, ankstesniais metais yra analizavusi keletą LR muitinės išduodamų leidimų (leidimų sunaikinti prekes muitinei prižiūrint, leidimų deklaruoti prekes kitos teritorinės muitinės veiklos zonoje, leidimų taikyti supaprastintas muitinės procedūras, leidimų laikinai įvežti prekes perdirbti, leidimų laikinai įvežti prekes, leidimų įvežti prekes galutiniam vartojimui, įgalioto ekonominio operacijų (patikimo asmens) statuso suteikimo), todėl nuspręsta šių leidimų neanalizuoti. 2014 m. rugsėjo 17 d. įvykusiame posėdyje darbo grupė nusprendė pasirinkti analizuoti šių dokumentų išdavimą:

1. leidimo laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje;

2. leidimo atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (nedarbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje;

3. leidimo atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne posto darbo laiku;

4. muitinės tarpininko registravimo liudijimo išdavimą;

5. muitinės tarpininkų atstovų įtraukimą į muitinės tarpininko atstovų sąrašą ir išbraukimą iš muitinės tarpininko atstovų sąrašo.

Pirminei informacijai apie veiklos srities esamą situaciją gauti darbo grupė parengė 4 klausimynus, kurie skirti pasirinktiems LR muitinės išduodamiems dokumentams detalizuoti, ir išsiuntė juos užpildyti pagal kompetenciją analizuojamą veiklą vykdantiems padaliniams – teritorinėms muitinėms. Rengiant klausimynus buvo analizuojami veiklos sritį reglamentuojantys teisės aktai, teritorinių muitinių darbo planai, vertinamos teritorinių muitinių skyrių nuostatuose ir atskirų teritorinių muitinių pareigūnų pareigybių aprašymuose įtvirtintos funkcijos, sprendimų priėmimo tvarka ir atsakomybė.

Įvertinus esamą situaciją analizuojamoje veiklos srityje taikant Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytus kriterijus, nustatyta, kad veiklos sritis atitinka 6 straipsnio 3 dalies 2 ir 4 punktuose nustatytus kriterijus (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas, veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu).

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1) *išduodant leidimus laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamose vietose*, korupcijos pasireiškimo lygį didina tai, kad Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklėse nėra nustatytas terminas, per kurį asmeniui, turinčiam teisę disponuoti prekėmis, turi būti suteiktas vienkartinis arba ilgalaikis leidimas, nėra reglamentuota, kokiais kriterijais remiantis nustatoma, kad vieta, kurioje bus laikinai saugomos prekės, yra tinkama šioms prekėms laikyti ir bus galima užtikrinti muitinės priežiūros priemonių taikymą, taip pat nėra nustatyta, kad turi būti pateikiama muitinės įstaigos laikinojo saugojimo vietos tinkamumo saugoti vertinimo ataskaita ir atsakingo pareigūno išvada dėl importuojamų prekių reguliarumo, nenurodomi šiuos sprendimus priėmusių muitinės pareigūnų duomenys;

2) *išduodant leidimus atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (nedarbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje*, korupcijos pasireiškimo lygį didina tai, kad Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (nedarbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklių 7–1 punktuose minimi atskiri atvejai, kai posto viršininkas (jo pavaduotojas) ar kitas paskirtas vadovauti pareigūnas gali prekėmis disponuojančio asmens prašymu išduoti vienkartinį leidimą, tačiau nėra aišku, kokiais kriterijais remiantis yra nustatomi „atskiri atvejai“, taip pat nėra nurodytas terminas, per kurį muitinės pareigūnas privalo išduoti leidimą atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (nedarbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje, nėra apibrėžti aiškūs leidimo neišdavimo kriterijai;

3) *išduodant leidimus atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne posto darbo laiku*, korupcijos pasireiškimo lygį didina tai, kad LR muitinėje nėra bendro teisinio reglamentavimo leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne posto darbo laiku išdavimo srityje, ir tai, kad šiuo metu galiojantys teritorinių muitinių viršininkų įsakymais patvirtinti tvarkų aprašai nėra viešai skelbiami ir ūkio subjektai neturi galimybės sužinoti, kad yra galimybė gavus leidimą atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne muitinės posto darbo laiku ir susipažinti su jiems nustatytais reikalavimais ir prašymo forma;

4) *išduodant muitinės tarpininko registravimo liudijimus,* korupcijos pasireiškimo lygį gali didinti tai, kad Klaipėdos teritorinė muitinė, skirtingai nuo Vilniaus ir Kauno teritorinių muitinių, nėra patvirtinusi taisyklių, detalizuojančių muitinės pareigūnų veiksmus išduodant muitinės tarpininko registravimo liudijimą, todėl nėra aiški Klaipėdos teritorinės muitinės pareigūnų, priimančių sprendimą dėl ūkio subjekto įregistravimo muitinės tarpininku, veiksmų atlikimo tvarka. Be to, yra suteikti per platūs įgaliojimai sprendimą dėl muitinės tarpininko įregistravimo panaikinimo priimantiems subjektams veikti savo nuožiūra (kadangi esant numatytiems pagrindams sprendimą priimantis subjektas ne privalo, o gali panaikinti muitinės tarpininko įregistravimą), LR muitinėje nėra nustatyta bendra teritorinių muitinių atliekamos muitinės tarpininkų kontrolės tvarka, nėra nustatyti vienodi tikrinimo kriterijai;

5) *įtraukiant asmenis į muitinės tarpininko atstovų sąrašą ir išbraukiant juos iš muitinės tarpininkų atstovų sąrašo,* korupcijos pasireiškimo lygį didina tai, kad suteikti per platūs įgaliojimai sprendimą dėl muitinės tarpininko atstovo kvalifikacijos panaikinimo priimantiems subjektams veikti savo nuožiūra, kadangi esant numatytiems pagrindams sprendimą priimantis subjektas ne privalo, o turi teisę panaikinti muitinės tarpininko atstovo kvalifikaciją. Be to, nėra užtikrinama muitinės tarpininkų atstovų veiklos kontrolė.

Korupcijos rizikos vertinimas:

1) Leidimai laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje.

Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo, prašymų leisti laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje pateikimo ir saugojimo muitinėse tvarką reglamentuoja Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. 1B-1136 „Dėl Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklių patvirtinimo“.

Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklėse nustatyta, kad esant tam tikroms nestandartinėms situacijoms (prekėms reikalingos specialios saugojimo, iškrovimo ir tikrinimo sąlygos, prašant pasaugoti prekes muitinės įstaigų teritorijoje esančiose tam skirtose patalpose arba saugomose aikštelėse, nerandamas prekių gavėjas (importuotojas), o prekių importui į Bendrijos teritoriją taikomi draudimai arba apribojimai) asmeniui, turinčiam teisę disponuoti prekėmis, gali būti suteiktas leidimas šias prekes laikinai saugoti nurodyto asmens pageidaujamoje vietoje. Teritorinės muitinės gali suteikti vienkartinius ir ilgalaikius (ne ilgesniam kaip vienų metų laikotarpiui su galimybe leidimą pratęsti dar metams) leidimus laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje.

2013–2014 metais teritorinėse muitinėse buvo suteikti 99 vienkartiniai leidimai ir 2 ilgalaikiai leidimai.

Atlikus LR muitinės išduodamų leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje analizę ir vertinimą, nustatyta, kad Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklėse nėra nustatytas terminas, per kurį asmeniui, turinčiam teisę disponuoti prekėmis, turi būti suteiktas vienkartinis arba ilgalaikis leidimas. Išnagrinėjus klausimynuose pateiktus teritorinių muitinių atsakymus, nustatyta, kad teritorinėse muitinėse vienkartiniai leidimai asmeniui, atsižvelgiant į muitinės posto užimtumą, paprastai suteikiami tą pačią darbo dieną. Tačiau suteikdama ilgalaikį leidimą kiekviena teritorinė muitinė taiko skirtingus terminus (pvz., Vilniaus teritorinė muitinė – 20 darbo dienų, Kauno teritorinė muitinė – 10 kalendorinių dienų, Klaipėdos teritorinė muitinė – mėnesį). Konkretaus termino nebuvimas tiek suteikiant vienkartinius, tiek ilgalaikius leidimus yra rizikos veiksnys, galintis sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, be to, visose teritorinėse muitinėse turėtų būti taikomi vienodi leidimų suteikimo terminai. Todėl, darbo grupės nuomone, tikslinga Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklėse nustatyti vienkartinio ir ilgalaikio leidimo suteikimo terminą.

Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklių 10 punkte nustatyta, kad leidimas suteikiamas, kai teritorinė muitinė pripažįsta, kad vieta, kurioje bus laikinai saugomos prekės, yra tinkama šioms prekėms laikyti ir bus galima užtikrinti muitinės priežiūros priemonių taikymą (vienkartiniam leidimui) ir asmuo pateikia saugojimo vietos schemą (ilgalaikiam leidimui). Teritorinėse muitinėse suteikiant vienkartinį leidimą vietos, kurioje numatoma laikinai saugoti prekes, vertinimą atlieka muitinės posto viršininkas, o suteikiant ilgalaikį leidimą – teritorinių muitinių viršininkų įsakymais patvirtintos komisijos. Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklėse nėra reglamentuota, kokiais kriterijais remiantis nustatoma, kad vieta, kurioje bus laikinai saugomos prekės, yra tinkama šioms prekėms laikyti ir bus galima užtikrinti muitinės priežiūros priemonių taikymą. Išanalizavus teritorinių muitinių užpildytus klausimynus nustatyta, kad teritorinėse muitinėse vertinant laikinojo saugojimo vietos tinkamumą vadovaujamasi Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2007 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. 1B-595 patvirtintais Prekių saugojimo vietos (teritorijos) tinkamumo A, B, C arba D tipo muitinės sandėlio, laikinojo prekių saugojimo sandėlio (importo ir eksporto terminalo) arba laisvojo sandėlio veiklai ir jos priežiūrai reikalavimais. Tačiau Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklėse nurodytos laikinojo saugojimo vietos turi būti vertinamos atsižvelgiant į nestandartines situacijas, todėl, darbo grupės nuomone, minėtame Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2007 m. rugsėjo 12 d. įsakyme Nr. 1B-595 nustatyti reikalavimai negali būti taikomi visa apimtimi. Be to, Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklėse nėra nuorodos, tiesiogiai nustatančios prievolę nurodytų reikalavimų taikymui, todėl šiuo atveju atsiranda galimybė skirtingai minėtų reikalavimų taikymo interpretacijai, o tai sudaro prielaidas atsirasti korupcijai. Įvertinus šias aplinkybes ir siekiant sumažinti korupcijos rizikos veiksnių neigiamą įtaką Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklėse būtina nustatyti aiškius ir vienodus laikinojo saugojimo vietos tinkamumo įvertinimo kriterijus.

Asmuo, siekiantis pasinaudoti LR muitinės teikiama paslauga ir gauti leidimą laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje, privalo teritorinei muitinei pateikti prašymą leisti laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje (prašymo forma pateikiama Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklių priede). Išanalizavus prašymo leisti laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje formą, nustatyta, kad prašyme nėra nurodyta, jog turi būti pateikiama muitinės įstaigos laikinojo saugojimo vietos tinkamumo saugoti importuojamų prekių reguliarumo vertinimo ataskaita, nėra nurodomi šiuos sprendimus priėmusių muitinės pareigūnų duomenys. Todėl siekiant užtikrinti asmeninę kiekvieno muitinės pareigūno atsakomybę vertinant laikinojo saugojimo vietos tinkamumo saugoti atitiktį vertinimo kriterijams ar priimant sprendimą dėl leidimo suteikimo, vertinant importuotojų atliekamų importo operacijų dažnumą, prašymo formoje turi būti numatyti

laukeliai, kuriuose būtų galima įrašyti tokius vertinimus ar sprendimus ir nurodyti juos priėmusius muitinės pareigūnus.

2) Leidimai atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje.

Asmenų prašymų leisti atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku jų pageidaujamoje vietoje pateikimo, nagrinėjimo ir tvarkymo, taip pat muitinės leidimų išdavimo ir išduotų leidimų įforminimo tvarką reglamentuoja Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2006 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. 1B-180 „Dėl Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklių patvirtinimo“.

Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklėse yra nustatyta, kad leidimai išduodami asmenims, turintiems Muitinės departamento generalinio direktoriaus nustatytus reikalavimus atitinkančią ir teritorinės muitinės patvirtintą prekių muitinio tikrinimo vietą ne muitinės poste, taip pat jeigu yra aptarnaujami muitinės sandėliai, laikinojo prekių saugojimo sandėliai (importo ir eksporto terminalai) ir laisvieji sandėliai bei muitinei pateikiamų prekių neįmanoma patikrinti muitinės poste.

Atlikus LR muitinės išduodamo leidimo atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje analizę ir vertinimą, nustatyta, kad Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklių 7-1 punkte nurodyta, kad atskirais atvejais posto viršininkas (jo pavaduotojas) gali prekėmis disponuojančio asmens prašymu išduoti vienkartinį leidimą, tačiau šiose taisyklėse šie atvejai nėra įvardyti. Taip pat nėra aišku, kokiais kriterijais remiantis yra nustatomi „atskiri atvejai“. Atkreiptas dėmesys, kad dėl minėtų „atskirų atvejų“ Vilniaus teritorinė muitinė 2011 m. spalio 24 d. rašte Nr. 2B-3.4/03-19200 pasisakė ir teikė pasiūlymą, kad nuostata „atskiri atvejai“ būtų sukonkretinta („Patikrinimo metu nustatyta, jog šie atvejai yra ne pavieniai, o pastovūs, todėl išduodami leidimai praktiškai nurodant vieną ir tą pačią priežastį („dalis automobilių yra nevažiuojantys“). Be to, nustatyta, kad Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (nedarbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklėse nėra nustatytas muitinės pareigūno sprendimo priėmimo terminas. Tai didina korupcijos pasireiškimo rizikos lygį, todėl būtų tikslinga įvardyti Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklių 7-1 punkte minimus „atskirus atvejus“, taip pat nurodyti terminą, per kurį muitinės pareigūnas privalėtų išduoti leidimą atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje.

Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklės numato posto viršininko, jo pavaduotojo arba kito paskirto vadovauti muitinės pareigūno teisę priimti sprendimą neišduoti leidimo atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje. 2013–2014 metais Vilniaus teritorinėje muitinėje nustatyta 10 atvejų, kai posto viršininkas, jo pavaduotojas ar kitas paskirtas vadovauti muitinės pareigūnas priėmė sprendimą leidimo neišduoti. Klaipėdos ir Kauno teritorinėse muitinėse tokių atvejų nenustatyta. Darbo grupė, įvertinusi Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisykles ir teritorinių muitinių nurodytus atsakymus į pateiktus klausimynus, nustatė, kad nėra įvardyti aiškūs kriterijai, kuriais remdamasis posto viršininkas, jo pavaduotojas ar kitas paskirtas vadovauti muitinės pareigūnas priima sprendimą neleisti atlikti prekių muitinį tikrinimą asmens pageidaujamoje vietoje (Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklių 14 punktas numato, kad, gavęs prašymą, posto viršininkas, jo pavaduotojas arba kitas paskirtas vadovaujantis muitinės pareigūnas įsitikina, ar prašymas yra pagrįstas, įvertina posto galimybes suteikti prašomą paslaugą ir organizuoja prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje). Tai, kad teisės aktuose nėra apibrėžtų aiškių leidimo neišdavimo kriterijų, yra rizikos veiksnys, galintis sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai ir suteikiantis per plačius įgaliojimus sprendimą priimančiam subjektui veikti savo nuožiūra. Todėl tikslinga Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (ne darbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo

taisyklėse numatyti kriterijus, kuriais vadovaudamasis posto viršininkas, jo pavaduotojas ar kitas paskirtas vadovauti pareigūnas priima sprendimą neišduoti leidimo atlikti prekių muitinį tikrinimą asmens pageidaujamoje vietoje.

3*) Leidimai atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne posto darbo laiku.*

Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne jo darbo laiku išdavimo tvarką reglamentuoja Prekių pateikimo muitinei ne muitinės posto darbo laiku tvarkos aprašas, patvirtintas Kauno teritorinės muitinės viršininko 2012 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 3B-44 „Dėl Prekių pateikimo muitinei ne muitinės posto darbo laiku tvarkos aprašo patvirtinimo“, Prekių pateikimo ne muitinės posto darbo laiku taisyklės, patvirtintos Klaipėdos teritorinės muitinės viršininko 2014 m. kovo 3 d. įsakymu Nr. RŽ3-57 „Dėl Prekių pateikimo ne muitinės darbo laiku taisyklių patvirtinimo“, Prekių pateikimo muitiniam tikrinimui ne posto darbo laiku taisyklės, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2009 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. 3B-101 „Dėl Prekių pateikimo muitiniam tikrinimui ne posto darbo laiku taisyklių patvirtinimo“.

Atlikus teritorinių muitinių postuose išduodamo leidimo atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne jo darbo laiku analizę ir vertinimą, nustatyta, kad teritorinių muitinių viršininkų įsakymais patvirtintos Prekių pateikimo muitinei ne muitinės posto darbo laiku taisyklės numato, kokius duomenis ūkio subjektai, užpildydami nustatytas prašymų formas, privalo pateikti muitinei, kad jiems būtų išduoti leidimai prekes pateikti muitinei ne muitinės posto darbo laiku, ir kokiais kriterijais remiantis išduodami šie leidimai. Minėtos teisės aktų nuostatos gali būti vertinamos kaip privalomų reikalavimų nustatymas ūkio subjektams. Atsižvelgiant į tai, kad leidimo atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne jo darbo laiku išdavimo tvarka reglamentuojama teritorinių muitinių lygmeniu, o teritorinių muitinių viršininkų įsakymai nėra viešai skelbiami, nėra aišku, kokiais būdais asmenys gali sužinoti, kad yra galimybė gavus leidimą atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne muitinės posto darbo laiku ir susipažinti su jiems nustatytais reikalavimais, prašymo forma. Be to, teritorinių muitinių patvirtinti tvarkų aprašai skiriasi reglamentavimo apimtimi, nustato skirtingą leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne jo darbo laiku išdavimo tvarką, skirtingą mokėjimo už papildomas muitinės suteiktas paslaugas tvarką, skirtingą darbo organizavimą poste leidus atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne muitinės posto darbo laiku, be to, šių tvarkų aprašai dubliuojasi su Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (nedarbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklėmis, patvirtintomis Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2006 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. 1B-180 „Dėl Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (nedarbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklių patvirtinimo“. Pažymėtina, kad Muitinės departamento Vidaus audito tarnyba 2014 m. vasario 20 d. teritorinių muitinių ir specialiųjų muitinės įstaigų veiklos teisėkūros srityje įvertinimo ataskaitoje pateikė išvadą, kad teritorinės muitinės, priimdamos minėtus įsakymus, viršijo joms nustatytą kompetenciją, nes juose numatė nuostatas, reglamentuojančias ūkio subjektų priežiūrą. Tai, kad LR muitinėje nėra vienodo teisinio reglamentavimo leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne jo darbo laiku išdavimo srityje, ir tai, kad dabar galiojantys teritorinių muitinių viršininkų įsakymais patvirtinti tvarkų aprašai nėra viešai skelbiami ir asmenys neturi galimybės sužinoti, kad yra galimybė gavus leidimą atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne muitinės posto darbo laiku ir susipažinti su jiems nustatytais reikalavimais, prašymo forma, didina korupcijos pasireiškimo lygį, todėl būtų tikslinga panaikinti galiojančius teritorinių muitinių viršininkų įsakymus, o leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne jo darbo laiku išdavimo tvarką reglamentuoti MD generalinio direktoriaus įsakymu.

4)Muitinės tarpininko registravimo liudijimo išdavimas.

LR muitų teritorijoje veikiančių muitinės tarpininkų įregistravimą, įregistravimo panaikinimą, muitinės tarpininkų ir asmenų, turinčių teisę muitinės tarpininko vardu ir sąskaita bei interesais LR muitų teritorijoje atstovauti kitiems asmenims muitinėje, veiklos sąlygas reglamentuoja Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-405 „Dėl Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklių patvirtinimo“, Muitinės tarpininko liudijimų bei pažymų apie muitinės tarpininko atstovų įtraukimą į muitinės tarpininko atstovų sąrašą išdavimo asmenims taisyklės, patvirtintos Kauno teritorinės muitinės viršininko 2012 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. 3B-

151 „Dėl Muitinės tarpininko registravimo liudijimų bei pažymų apie muitinės tarpininko atstovų įtraukimą į muitinės tarpininko atstovų sąrašą išdavimo asmenims taisyklių patvirtinimo“, Muitinės tarpininko liudijimų bei pažymų apie muitinės tarpininko atstovų įtraukimą į muitinės tarpininko atstovų sąrašą išdavimo asmenims taisyklės, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2012 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. 3B-116 „Dėl Muitinės tarpininko liudijimų bei pažymų apie muitinės tarpininko atstovų įtraukimą į muitinės tarpininko atstovų sąrašą išdavimo asmenims taisyklių patvirtinimo“.

Vadovaudamasi Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklių nuostatomis, teritorinė muitinė, prieš priimdama sprendimą dėl ūkio subjekto įregistravimo muitinės tarpininku, turi atlikti privalomų pateikti dokumentų tikrinimą (rašytinio prašymo ir ūkio subjekto registravimo fakto patvirtinimo dokumentų) ir patikrinti, ar ūkio subjektas nebuvo pripažintas kaltu dėl reikšmingo ar kartotinio muitų teisės aktų pažeidimo. Tai reglamentuoja ir Vilniaus bei Kauno teritorinių muitinių viršininkų įsakymais patvirtintos taisyklės, reglamentuojančios muitinės tarpininkų registravimo liudijimų išdavimo tvarką. Analizuojant teritorinių muitinių sprendimus dėl ūkio subjekto, siekiančio teikti muitinės tarpininko paslaugas, nustatyta, kad Klaipėdos teritorinė muitinė, atlikdama ūkio subjekto tikrinimą, vyksta į ūkio subjekto patalpas ir tikrina kompiuterinę įrangą, organizacinę techniką, biuro patalpas, kuriose planuojama teikti muitinės tarpininko paslaugas (Klaipėdos teritorinės muitinės 2014 m. kovo 7 d. sprendimas Nr. (LM03)-RŽ214-15 dėl leidimo teikti muitinės tarpininko paslaugas), tačiau muitinės tarpininko registravimo liudijimo išdavimo procedūrą reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra numatytas reikalavimas, kad ūkio subjekto patalpos ar kompiuterinė technika turi atitikti tam tikrus reikalavimus. Atkreiptinas dėmesys, kad Klaipėdos teritorinė muitinė nėra patvirtinusi taisyklių, detalizuojančių muitinės pareigūnų veiksmus išduodant muitinės tarpininko registravimo liudijimą, todėl nėra aiški Klaipėdos teritorinės muitinės pareigūnų, priimančių sprendimą dėl ūkio subjekto įregistravimo muitinės tarpininku, veiksmų atlikimo tvarka. Muitinės tarpininko registravimo liudijimo išdavimo procedūrą Klaipėdos teritorinėje muitinėje reglamentuojančio teisės akto nebuvimas gali didinti korupcijos pasireiškimo lygį, todėl būtų tikslinga parengti šį teisės aktą atsižvelgiant į Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklių nuostatas.

Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklių 9 punkte yra numatyti pagrindai, kuriems esant Muitinės departamentas gali panaikinti muitinės tarpininko registravimo liudijimą. Ši nuostata suteikia per plačius įgaliojimus sprendimą dėl muitinės tarpininko įregistravimo panaikinimo priimantiems subjektams veikti savo nuožiūra, kadangi esant numatytiems pagrindams sprendimą priimantis subjektas ne privalo, bet gali panaikinti muitinės tarpininko įregistravimą. Šiuo atveju galima įžvelgti korupcijos pasireiškimo tikimybę, kada pareigūnas turi teisę, bet ne pareigą, esant Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklėse numatytiems pagrindams panaikinti tarpininko registraciją. Tačiau neaišku, kokiais kriterijais remiantis, vienais atvejais esant numatytiems panaikinimo pagrindams gali būti priimamas sprendimas panaikinti muitinės tarpininko registravimą, o kitais – ne. Siekiant sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę būtų tikslinga numatyti, kad esant Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklių 9 punkte nustatytiems pagrindams muitinės tarpininko įregistravimas yra panaikinamas ir nepaliekama diskrecijos teisė šį sprendimą priimančiam pareigūnui.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagrindai, kuriems esant gali būti panaikinamas muitinės tarpininko registravimo liudijimas, yra numatyti įstatymo įgyvendinamajame teisės akte, tačiau nėra reglamentuoti įstatymo lygmeniu. Ūkio ministerijoje 2014 m. vasario mėn. vykusiame posėdyje buvo prieita prie išvados, kad šiuo metu esminiai reikalavimai asmenims, siekiantiems gauti liudijimą, yra nustatomi įstatymo įgyvendinamajame teisės akte. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika bei Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 5 straipsniu, esminiai leidimo išdavimo, jo galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo reikalavimai, veiklos vykdymo sąlygos turi būti nustatomi įstatyme. Atsižvelgiant į tai, kad 2015 metais bus rengiami Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo pakeitimai, susiję su nauju Europos Sąjungos muitinės kodeksu, rengiant minėto įstatymo pakeitimus, atsižvelgti ir į Ūkio ministerijos pastabas.

Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklių 17 punkte numatyta, kad teritorinės muitinės kontroliuoja jų veiklos zonoje veikiančius muitinės tarpininkus, tačiau nėra detalizuojama,

kaip ši kontrolė vykdoma. Atsižvelgiant į teritorinių muitinių atsakymus į klausimyno klausimus (Ar muitinės įstaigose yra patvirtinti teisės aktai, reglamentuojantys muitinės tarpininkų vykdomos veiklos kontrolę? Kaip praktikoje vykdoma muitinės tarpininkų veiklos kontrolė?), nustatyta, kad teritorinės muitinės kontrolę vykdo pagal darbo planuose numatytus atlikti muitinės tarpininkų atstovų tikrinimus, o tikrinimo rezultatus įformina vadovaudamosi Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklėmis, patvirtintomis Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2008 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 1B-407 „Dėl Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklių patvirtinimo“. Teritorinių muitinių darbo planuose yra numatyta pareiga atlikti planinius muitinės tarpininkų tikrinimus, tačiau nėra detalizuota tikrinimų atlikimo tvarka, tikrinimo objektai. Siekiant sumažinti korupcijos rizikos pasireiškimo galimybes, tikslinga nustatyti bendrą teritorinių muitinių atliekamos kontrolės tvarką ir nustatyti vienodus tikrinimo kriterijus.

5) Muitinės tarpininkų atstovų įtraukimas į muitinės tarpininko atstovų sąrašą ir išbraukimas iš muitinės tarpininko atstovų sąrašo.

Muitinės tarpininkų atstovų įtraukimą į muitinės tarpininko atstovų sąrašą, išbraukimą iš jo ir muitinės tarpininkų ir jų atstovų veiklos kontrolės tvarką reglamentuoja Muitinės tarpininkų atstovų įtraukimo (išbraukimo) į muitinės tarpininko atstovų sąrašą ir muitinės tarpininkų bei jų atstovų kontrolės taisyklės, patvirtintos Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. 1B-391 „Dėl Muitinės tarpininko atstovo kvalifikacijos suteikimo ir panaikinimo taisyklių, muitinės tarpininko registravimo liudijimo formos ir muitinės tarpininkų atstovų įtraukimo (išbraukimo) į muitinės tarpininko atstovų sąrašą ir muitinės tarpininkų bei jų atstovų kontrolės taisyklių patvirtinimo“.

Muitinės tarpininkų atstovų įtraukimo (išbraukimo) į muitinės tarpininko atstovų sąrašą ir muitinės tarpininkų bei jų atstovų kontrolės taisyklių 8 punkte numatyti pagrindai, kuriais remiantis muitinės tarpininko atstovas išbraukiamas iš muitinės tarpininkų atstovų sąrašo. Viena iš pagrindų yra muitinės tarpininko atstovo kvalifikacijos panaikinimas. Muitinės tarpininkų atstovų kvalifikacijos suteikimo ir panaikinimo sąlygas reglamentuoja Muitinės tarpininko atstovo kvalifikacijos suteikimo ir panaikinimo taisyklės, kurių 34 punkte yra numatyti pagrindai, kuriems esant teritorinės muitinės pareigūnai, įgyvendindami jiems suteiktą teisę, gali panaikinti atstovo kvalifikaciją, t. y., nustačius vieną iš minėtose taisyklėse nurodytų kvalifikacijos panaikinimo pagrindų, pareigūnui yra suteikta diskrecija nuspręsti, ar atstovo kvalifikacija bus panaikinta. Tokia nuostata suteikia per plačius įgaliojimus sprendimą dėl muitinės tarpininko atstovo kvalifikacijos panaikinimo priimantiems subjektams veikti savo nuožiūra, kadangi esant numatytiems pagrindams sprendimą priimantis subjektas ne privalo, bet turi teisę panaikinti muitinės tarpininko atstovo kvalifikaciją, todėl tokios nuostatos, kuri gali sudaryti prielaidas korupcijai, tikslinga atsisakyti, pakeičiant Muitinės tarpininko atstovo kvalifikacijos suteikimo ir panaikinimo taisyklių 34 punktą ir numatant, kad šiame punkte įvardytais atvejais muitinės tarpininko atstovo kvalifikacija yra panaikinama.

Muitinės tarpininkų atstovų įtraukimo (išbraukimo) į muitinės tarpininko atstovų sąrašą ir muitinės tarpininkų bei jų atstovų kontrolės taisyklėse numatyta, kad teritorinės muitinės atlieka muitinės tarpininkų ir jų atstovų kontrolę ir teikia informaciją apie muitinės tarpininkų ir muitinės tarpininkų atstovų nustatytus pažeidimus. Siekiant išsiaiškinti, kaip pareigūnai vykdo jiems priskirtą muitinės tarpininkų atstovų kontrolės funkciją ir kokiais teisės aktais vadovaujasi, jiems pateiktas klausimas, kokie teisės aktai reglamentuoja teritorinių muitinių vykdomą muitinės tarpininkų atstovų veiklos kontrolę ir kaip ši kontrolė vykdoma. Teritorinės muitinės informavo, kad kontroliuodamos atstovus vadovaujasi Muitinės tarpininkų atstovų įtraukimo (išbraukimo) į muitinės tarpininko atstovų sąrašą ir muitinės tarpininkų bei jų atstovų kontrolės taisyklėmis. Tačiau pažymėtina, kad šios taisyklės numato tik atliekamos kontrolės subjektą – teritorines muitines. Klaipėdos teritorinė muitinė papildomai nurodė Klaipėdos teritorinės muitinės viršininko 2011 m. gruodžio 20 d įsakymą Nr. RŽ3-558 „Dėl pareigūnų, atsakingų už darbą su Muitinės tarpininkų administravimo sistema, muitinės tarpininkų registravimą, pažymų apie asmenų įtraukimą į muitinės tarpininko atstovų sąrašą išdavimą, muitinės tarpininko atstovų kvalifikacijos panaikinimą bei jų išbraukimą iš sąrašo, paskyrimo“. Tačiau pažymėtina, kad šis įsakymas numato tik pareigūną, kuris yra atsakingas už darbą su Muitinės tarpininkų administravimo sistema, muitinės tarpininkų registravimą, pažymų apie asmenų įtraukimą į muitinės tarpininko atstovų

sąrašą išdavimą, muitinės tarpininko atstovų kvalifikacijos panaikinimą bei jų išbraukimą iš sąrašo. Kauno teritorinė muitinė papildomai nurodė, kad vadovaujasi Kauno teritorinės muitinės ir Muitinės kontrolės organizavimo skyriaus darbo planais. Tačiau analizuojant šiuos teisės aktus nustatyta, kad juose numatyti tik muitinės tarpininkų planinių tikrinimų terminai. Įvertinus pagal klausimyną gautą informaciją darytina išvada, kad nėra bendro teisės akto, kuris reglamentuotų pareigūnų veiksmus vykdant muitinės tarpininkų atstovų kontrolę.

Pagal teritorinių muitinių atsakymus į klausimą, kokiu būdu yra kaupiama ir analizuojama informacija apie atstovų padarytus pažeidimus, kaip ši informacija yra perduodama muitinės įstaigoms, išsiaiškinta, kad tokia informacija kaupiama magnetinėse laikmenose, teritorinės muitinės dokumentacijos plane patvirtintoje byloje ir analizuojama Muitinės kontrolės organizavimo skyriaus pareigūnų, kurių muitinės tarpininkų kontrolės funkcijas reglamentuoja jų pareigybių aprašymai. Atsižvelgiant į tai, prieita prie išvados, kad teritorinių muitinių skyriai, kurie yra atsakingi už muitinės tarpininkų atstovų kontrolę, negauna informacijos apie šių atstovų padarytus pažeidimus ir neužtikrina jų kontrolės. Todėl, siekiant sumažinti korupcijos riziką, būtų tikslinga muitinės tarpininkų atstovų veiklos kontrolę vykdantiems teritorinių muitinių padaliniams suteikti prieigą prie Integruotos muitinės informacinių sistemų posistemių: Prekių sulaikymo protokolų/administracinių teisės pažeidimų protokolų sistemos (toliau – PSP/ATPP), Nacionalinės bylų valdymo ir žvalgybos sistemos (toliau – NBVŽS).

Korupcijos rizikos mažinimo priemonės:

1. Parengti Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklių, patvirtintų Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. 1B-1136 „Dėl Leidimų laikinai saugoti prekes asmens, turinčio teisę jomis disponuoti, pageidaujamoje vietoje suteikimo taisyklių patvirtinimo“, pakeitimo projektą, atsižvelgiant į analizės metu nustatytus teisinio reglamentavimo trūkumus.

2. Pateikti siūlymus Lietuvos Respublikos finansų ministerijai dėl Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1K-405 „Dėl Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklių patvirtinimo“, pakeitimo.

3. Parengti metodinių rekomendacijų dėl muitinės tarpininkų veiklos kontrolės projektą.

4. Parengti Klaipėdos teritorinės muitinės viršininko įsakymo, detalizuojančio muitinės pareigūnų veiksmus išduodant muitinės tarpininkų registravimo liudijimą, projektą.

5. Parengti Muitinės tarpininko atstovo kvalifikacijos suteikimo ir panaikinimo taisyklių, patvirtintų Muitinės departamento generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1B-391 „Dėl Muitinės tarpininko atstovo kvalifikacijos suteikimo ir panaikinimo taisyklių, muitinės tarpininko registravimo liudijimo formos ir muitinės tarpininkų atstovų įtraukimo (išbraukimo) į muitinės tarpininko atstovų sąrašą ir muitinės tarpininkų bei jų atstovų kontrolės taisyklių patvirtinimo“, pakeitimo projektą, atsižvelgiant į analizės metu nustatytus teisinio reglamentavimo trūkumus.

6. Suteikti teritorinėse muitinėse muitinės tarpininkų atstovų veiklos kontrolę vykdantiems padaliniams teisę prisijungti prie Integruotos muitinės informacinių sistemų posistemių: PSP/ATPP, NBVŽS.

7. Parengti Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (nedarbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklių, patvirtintų Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2006 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. 1B-180 „Dėl Leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės posto darbo (nedarbo) laiku asmens pageidaujamoje vietoje išdavimo taisyklių patvirtinimo“, pakeitimo projektą, atsižvelgiant į analizės metu nustatytus teisinio reglamentavimo trūkumus, iš jų ir papildant taisykles nuostatomis dėl leidimų atlikti prekių muitinį tikrinimą muitinės poste ne muitinės posto darbo laiku.

5.3. VMI PRIE FM VEIKLOS SRITYJE – ATRANKA IR PARAMA AUDITUI (SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS)

Antikorupciniu požiūriu analizuotas ir vertintas objektas – VMI prie FM atliekamos atrankos ir paramos auditui procedūros, tiesiogiai susijusios su sprendimų dėl mokesčių mokėtojų kontrolės procedūrų, priėmimu, nustatytos Mokesčių mokėtojų kontrolės procedūrų vadove, patvirtintame VMI prie FM viršininko 2013 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. V-360 „Dėl mokesčių mokėtojų kontrolės procedūrų vadovo patvirtinimo“:

1) *procedūra 04.01.04 – Periodinė mokesčių mokėtojų atranka*;

2) *procedūra 04.01.05 – Rizikos vertinimo išvadų rengimas*;

3) *procedūra 04.01.06 – Mokesčių mokėtojų sąrašų VMI administraciniams veiksmams sudarymas*;

4) *procedūra 04.01.10 - Likviduojamų juridinių asmenų rizikos vertinimas ir atranka*;

5) *procedūra 04.01.12 – Mokesčių mokėtojų atrankos efektyvumo vertinimas.*

Analizuotas subjektas – VMI prie FM Atrankos ir paramos auditui departamentas (toliau – APAD), atliekantis funkcijas VMI prie FM veiklos srityje – atranka ir parama auditui (sprendimų priėmimas).

Analizuotų ir vertintų atrankos procedūrų, susijusių su sprendimų priėmimu, esmė:

1) procedūra 04.01.04 – Periodinė mokesčių mokėtojų atranka – skirta iš visos mokesčių mokėtojų aibės atrinkti mokesčių mokėtojus, kurie turi mokestinių prievolių nevykdymo požymių, atrinktus mokesčių mokėtojus periodiškai perduoti mokestinių tyrimų ir mokestinių patikrinimų vykdymui.

Šios procedūros metu numatomas reikalingas atrinkti mokesčių mokėtojų skaičius. Priklausomai nuo VMI mokestinių prievolių užtikrinimo plane nustatytos mokestinės rizikos, mokestinę riziką nusakančių rizikos požymių, jų parametrų, mokesčių mokėtojų segmento, kontrolės funkcijas vykdančių padalinių resursų ir kitų rodiklių, parengiami atrankos kriterijai, kriterijų parametrai ir jų rinkiniai. Mokesčių mokėtojai, kurie atitinka taikytinus atrankos kriterijus, yra įtraukiami į rizikingų mokesčių mokėtojų sąrašą planuojamiems kontrolės veiksmams. Jei konkretaus mokesčių mokėtojo atžvilgiu priimamas sprendimas atrinkti jį kontrolės veiksmams, mokesčių mokėtojo atrinkimo faktas fiksuojamas rizikingų mokesčių mokėtojų sąraše. Mokesčių mokėtojai, neatrinkti kontrolės veiksmams, įtraukiami į sąrašą, kuriame nurodomos kiekvieno iš jų neatrinkimo kontrolės veiksmams priežastys. Rengiamas tikrintinų mokesčių mokėtojų plano projektas, kuris registruojamas VMI darbo organizavimo ir dokumentų tvarkymo sistemoje (toliau – DODVS) ir teikiamas derinti už mokesčių mokėtojų atranką atsakingo padalinio vadovui. Suderintas tikrintinų mokesčių mokėtojų plano projektas vizuojamas DODVS ir teikiamas tvirtinti VMI prie FM viršininko pavaduotojui, kuruojančiam mokesčių mokėtojų atranką vykdantį VMI prie FM padalinį. Parengtas tikrintinų mokesčių mokėtojų planas perduodamas kontrolės padaliniui atitinkamiems veiksmams atlikti.

2) *procedūra 04.01.05 – Rizikos vertinimo išvadų rengimas* – skirta VMI turimai informacijai apie konkretų mokesčių mokėtoją įvertinti. Vertinama VMI gauta iš kitų institucijų, asmenų ir VMI padalinių informacija apie galimus mokesčių mokėtojo pažeidimus, susijusius su mokestinių prievolių nevykdymu.

Jeigu pagal gautą minėtą informaciją neidentifikuojamas joks mokesčių mokėtojas, gauta informacija ir su ja susiję dokumentai perduodami į VMI prie FM padalinio archyvinę bylą ir procedūra baigiama. Jei mokesčių mokėtojas identifikuojamas, vertinama, ar gautą informaciją reikia persiųsti kitai institucijai. Jeigu informacijos persiųsti netikslinga, informacija ne vėliau kaip kitą darbo dieną įregistruojama Audito informacinės sistemos Rizikos analizės ir atrankos posistemyje (toliau – Audito IS RAAS). Išanalizavus gautą informaciją, parengiamas išvados projektas, kuris DODVS derinamas su APAD skyriaus vedėju. APAD skyriaus vedėjui pasirašius išvados projektą DODVS, jis yra įregistruojamas šioje sistemoje. DODVS įregistruotos išvados duomenys turi būti įregistruoti Audito IS RAAS ne vėliau kaip kitą darbo dieną. Jeigu išvadoje nurodyta, kad stebėsenos ar kontrolės veiksmai netikslingi, informacija ir su ja susiję dokumentai perduodami į mokesčių mokėtojo bylą. Jeigu išvadoje nurodyta, kad tikslinga atlikti mokesčių mokėtojo kontrolės veiksmus, išvada ir su ja susiję dokumentai per Audito IS ir DODVS perduodami mokestiniam tyrimui ar patikrinimui. Jeigu išvadoje nurodyta, kad tikslinga atlikti mokesčių mokėtojo stebėsenos veiksmus ar operatyvų patikrinimą, išvada ir susiję dokumentai perduodami stebėsenai arba kontrolei (operatyviems patikrinimams) per DODVS. Jeigu informacijos teikėjui turi būti parengtas atsakymas, jis parengiamas ir įregistruojamas DODVS.

3) *procedūra 04.01.06 – Mokesčių mokėtojų sąrašų VMI administraciniams veiksmams (toliau – sąrašai) sudarymas* – skirta nustatyti mokesčių mokėtojus, kurie netinkamai vykdo mokestines prievoles ir perduoti sudarytą tokių mokesčių mokėtojų sąrašą VMI administracijos ar

funkciniams padaliniams, kurie atsakingi už komunikavimą su sąraše esančiais mokesčių mokėtojais, jų stebėseną, nepriemokų išieškojimą, mokestinių prievolių užtikrinimą, operatyvių patikrinimų ar mokestinių tyrimų vykdymą.

Rengiant teminės analizės planą, atsižvelgiant į VMI konsoliduotą planą, priimamas sprendimas kartu parengti ir sąrašą mokesčių mokėtojų, kuriems būtų taikomos administravimo procedūros. Administracijos ar funkciniam padaliniui informavus APAD apie sąrašo suformavimo poreikį, APAD vadovas sprendžia ar sąrašas bus rengiamas. Parengiami sąrašo formavimo principai, t.y. nurodomas sąrašo tikslas, mokesčių mokėtojų segmentas, analizuotini duomenys, kita svarbi informacija. Sąrašas rengiamas pagal VMI nustatytus sąrašų sudarymo principus, jį rengiant naudojama VMI duomenų bazių informacija, turimų duomenų pagrindu atliekami reikalingi skaičiavimai. Sąrašas gali būti rengiamas automatizuotu būdu, naudojant programines priemones, arba rankiniu būdu. Sudaryti mokesčių mokėtojų sąrašai perduodami administracijos arba funkciniams padaliniams VMI administraciniams veiksmams atlikti.

4) *procedūra 04.01.10 – Likviduojamų juridinių asmenų rizikos vertinimas ir atranka* – skirta iš visos likviduojamų juridinių asmenų (toliau – JA) aibės atrinkti JA, kurie turi mokestinių prievolių nevykdymo požymių, atrinktus mokesčių mokėtojus perduoti mokestinių tyrimų ir mokestinių patikrinimų vykdymui.

Šios procedūros metu periodiškai iš Mokesčių apskaitos informacinės sistemos (toliau – MAIS) Audito IS nuskaitomi ir analizuojami likviduojamų JA duomenys. Išanalizuotų likviduojamų JA patvirtinti rizikos analizės rezultatai, atsižvelgiant į rizikos analizės metu nustatytą rizikingumo lygį, perduodami tolesnių VMI administracinių procedūrų vykdymui. Likviduojami JA, kuriems tikslinga atlikti kontrolės procedūras (mokestinius tyrimus arba mokestinius patikrinimus), iš Audito IS perduodami kontrolės veiksmus vykdantiems padaliniams. Atlikus kontrolės procedūras, jų duomenys perduodami į MAIS ir procedūra baigiama. Jeigu nustatoma, kad kontrolės procedūros netikslingos, informacija apie tokius likviduojamus JA perduodama AVMI mokestinių prievolių padaliniams ir procedūra baigiama.

5) *procedūra 04.01.12 – Mokesčių mokėtojų atrankos efektyvumo vertinimas* – skirta nustatyti, kokia informacija apie mokesčių mokėtoją, duomenys, nustatytos rizikos ar mokestiniai pažeidimai buvo aktualūs vykdant kontrolės veiksmus.

Šios procedūros metu užpildoma atlikto kontrolės veiksmo grįžtamojo ryšio anketa, įdiegta Audito IS, kuri ne vėliau kaip per 30 dienų turi būti peržiūrėta apskričių valstybinėse mokesčių inspekcijose (toliau – AVMI). Įvertinus kontrolės procedūrą atlikusio darbuotojo užpildytą anketos dalį ir susipažinus su mokesčių mokėtojo byla, anketoje turi būti nurodomi rizikos požymiai, kurie kontroliuotu laikotarpiu buvo būdingi tam mokesčių mokėtojui, tačiau nebuvo identifikuoti rizikos analizės, mokestinio tyrimo ar patikrinimo metu. Jeigu tokie požymiai nurodomi, grįžtamojo ryšio anketos dalį užpildęs atrankos darbuotojas anketoje pažymi – „Anketą turi peržiūrėti CMA“, t. y. centrinis mokesčių administratorius – VMI prie FM. Tokiu atveju atitinkama Audito IS informacija perduodama VMI atrankos padalinio darbuotojui, atsakingam už atrankos efektyvumo vertinimą VMI. Ne vėliau kaip per 30 dienų nuo mokesčių mokėtojo kontrolės procedūros pabaigos grįžtamojo ryšio anketa, esant žymai „Anketą turi peržiūrėti CMA“, turi būti peržiūrėta VMI prie FM. Darbuotojai, kurie yra Audito IS naudojamų rizikos nustatymo taisyklių valdymo darbo grupės nariai, privalo atlikti šiose grįžtamojo ryšio anketose nurodytos informacijos analizę ir artimiausio posėdžio metu pateikti ją kitiems darbo grupės nariams. Jei reikalingi skubūs rizikos nustatymo taisyklių pakeitimai, vykdoma procedūra 04.01.03 Rizikos nustatymo taisyklių tvarkymas, jei pakeitimai nereikalingai, procedūra baigiama.

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

Nepakankamai reglamentuota VMI prie FM pasitikėjimo telefonu, elektronine pasitikėjimo anketa ar mobilia aplikacija „Pranešk“ gautų pranešimų apie nepasitikėjimą konkrečia AVMI nagrinėjimo tvarka.

Gaunamų pranešimų apie mokestinius pažeidimus įvertinimo bei patikrinimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklių, patvirtintų VMI prie FM viršininko 2012-09-28 įsakymu Nr. V-344 „Dėl gaunamų pranešimų apie mokestinius pažeidimus įvertinimo bei patikrinimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), 9 punkte numatyta, kad VMI prie FM įgaliotas darbuotojas pasitikėjimo telefonu, elektronine pasitikėjimo anketa ar mobilia

aplikacija „Pranešk“ gautą pranešimą ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo pranešimo gavimo VMI įregistruoja jį DTIS. Taisyklių 12.2. papunktis nustato, kad minėti pranešimai, kuriuose pateikiama informacija apie mokesčių mokėtojų (išskyrus didžiuosius mokesčių mokėtojus, neteisėtą akcizais apmokestinamų prekių gamybą, laikymą, gabenimą ir realizavimą) galimai daromus VMI kompetencijai priskirtinus mokesčių teisės aktų pažeidimus ar piktnaudžiavimą, vykdant mokestines prievoles, perduodami nagrinėti APAD, kuris priima sprendimą dėl tolesnio pranešimo perdavimo nagrinėti pagal kompetenciją AVMI Kontrolės departamentams, AVMI Mokestinių prievolių departamentams, skyriams, arba dėl VMI administracinių veiksmų neinicijavimo.

Tačiau Taisyklės nenustato, kad pareiškėjų, išreiškusių nepasitikėjimą konkrečia AVMI arba jos darbuotojais, pranešimai nebūtų perduodami nagrinėti tai AVMI, dėl kurios yra išreikštas nepasitikėjimas. Todėl minėtų pranešimų nagrinėjimo procese galimos korupcijos apraiškos.

Be to, Taisykles pakeisti tikslinga atsižvelgiant ir į tai, kad nuo 2013 metų pradžios VMI įdiegus DODVS, ši sistema pakeitė VMI dokumentų tvarkymo informacinę sistemą DTIS, tačiau Taisyklėse reglamentuota anoniminių pranešimų registravimo, nagrinėjimo ir perdavimo per DTIS tvarka.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Analizės ir vertinimo metu buvo naudoti šie duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1) VMI prie FM darbo grupė parengė atrankos ir paramos auditui (sprendimų priėmimo) srities analizavimo ir vertinimo klausimyną, kurį pateikė užpildyti Atrankos ir paramos auditui departamentui (APAD);

2) Gavusi užpildytą klausimyną, darbo grupė atliko klausimyne pateiktos informacijos analizę ir vertinimą;

3) Darbo grupė išnagrinėjo su analizuojama ir vertinama sritimi susijusius teisės aktus bei dokumentus, t. y. APAD ir jo skyrių nuostatus, VMI prie FM viršininko įsakymus ir kitus teisės aktus, kuriais vadovaujasi VMI darbuotojai vykdydami jiems priskirtas funkcijas, atrankos būdu peržiūrėjo valstybės tarnautojų ir darbuotojų pareigybių aprašymus.

4) Gauta ir įvertinta informacija iš administracijos padalinių vadovų, personalo, audito skyrių ir įslaptintos informacijos administravimo klausimais.

Pagrindiniai LR teisės aktai, reglamentuojantys analizuojamos ir vertinamos srities procedūras:

1. LR įstatymai:
1.1. Mokesčių administravimo įstatymas;
1.2. Viešojo administravimo įstatymas;
1.3. Valstybės tarnybos įstatymas;
1.4. Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo įstatymas;
1.5. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas;
1.6. Korupcijos prevencijos įstatymas;
1.7. Pridėtinės vertės mokesčio įstatymas;
1.8. Akcizų įstatymas;
1.9. Pelno mokesčio įstatymas;
1.10. Gyventojų pajamų mokesčio įstatymas;
1.11. Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas;
1.12. Paveldimo turto mokesčio įstatymas;
1.13. Azartinių lošimų mokesčio įstatymas;
1.14. Labdaros ir paramos įstatymas;
1.15. Įmonių bankroto įstatymas;
1.16. Įmonių restruktūrizavimo įstatymas;
1.17. Administracinių bylų teisenos įstatymas.
2. LR Vyriausybės nutarimai:
2.1. Vyriausybės 2000-02-17 nutarimas Nr. 179 „Dėl kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių patvirtinimo“;
2.2. Vyriausybės 2005-12-05 nutarimas Nr. 1307 „Dėl įslaptintos informacijos administravimo taisyklių patvirtinimo“;

2.3. Vyriausybės 2007-08-22 nutarimas Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“.

3. VMI prie FM viršininko įsakymai:

3.1. VMI prie FM viršininko 2012-09-28 įsakymas Nr. V-344 „Dėl gaunamų pranešimų apie mokestinius pažeidimus įvertinimo bei patikrinimo VMI taisyklių patvirtinimo“;

3.2. VMI prie FM viršininko 2010-10-05 įsakymas Nr. V-294 „Dėl Mokesčių mokėtojų atrankos kontrolės procedūroms proceso efektyvumo vertinimo nuostatų patvirtinimo“;

3.3. VMI prie FM viršininko 2008-07-14 įsakymas Nr. V-238 „Dėl mokesčių mokėtojų rizikos žinių bazės valdymo taisyklių patvirtinimo“;

3.4. VMI prie FM viršininko 2008-02-27 įsakymas Nr. V-93 „Dėl Kontrolės procedūrų dokumentavimo Audito informacinėje sistemoje taisyklių patvirtinimo“;

3.5. VMI prie FM viršininko 2005-02-15 įsakymas Nr. V-35 „Dėl mokestinių patikrinimų, mokestinių tyrimų, su pridėtinės vertės mokesčio kontrole susijusių ir teisės pažeidimų požymių duomenų pateikimo“;

3.6. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus ir VMI prie FM viršininko 2006-01-25 įsakymas Nr. 7-V/V-28 „Dėl Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos ir VMI bendradarbiavimo taisyklių patvirtinimo“;

3.7. VMI prie FM viršininko 2014-03-24 įsakymas Nr. V-85 „Dėl VMI 2014-2017 m. Konsoliduoto mokesčių mokėtojų mokestinių prievolių vykdymo ir Mokesčių surinkimo užtikrinimo strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“;

3.8. VMI prie FM viršininko 2012-02-21 įsakymas Nr. V-80 „Dėl keitimosi informacija apie didžiuosius mokesčių mokėtojus taisyklių patvirtinimo“;

3.9. VMI prie FM viršininko 2013-10-08 įsakymas Nr. V-359 „Dėl Abipusės pagalbos ir keitimosi informacija su užsienio valstybių mokesčių administracijomis taisyklių patvirtinimo“;

3.10. VMI prie FM viršininko ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2006-07-28 įsakymas Nr. VA-6/V-324 „Dėl bendradarbiavimo taisyklių patvirtinimo“;

3.11. VMI prie FM viršininko 2008-02-21 įsakymas Nr. V-81 „Dėl VMI Audito IS naudojamų rizikos nustatymo taisyklių valdymo darbo grupės“, kuriuo sudaryta VMI Audito IS naudojamų rizikos nustatymo taisyklių valdymo darbo grupė ir patvirtintas VMI Audito IS naudojamų rizikos nustatymo taisyklių valdymo darbo grupės reglamentas;

3.12. VMI prie FM viršininko 2001-10-31 įsakymas Nr. 266 „Dėl mokesčių mokėtojų patikrinimų planavimo prioritetų“, kuriuo patvirtintos Mokesčių mokėtojų patikrinimų planavimo prioritetų taisyklės;

3.13. VMI prie FM viršininko 2002-07-30 įsakymas Nr. 221 „Dėl tikrintinų mokesčių mokėtojų atrankos darbo organizavimo pagrindinių principų“;

3.14. VMI prie FM viršininko 2013-09-27 įsakymas Nr. VA-56 „Dėl Europos Sąjungos valstybių narių pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo identifikacinių duomenų tikrinimo“;

3.15. VMI prie FM viršininko 2013-10-09 įsakymas Nr. V-360 „Dėl mokesčių mokėtojų kontrolės procedūrų vadovo patvirtinimo“;

3.16. VMI prie FM viršininko 2004-04-21 įsakymas Nr. VA-55 „Dėl pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registro tvarkymo“;

3.17. VMI prie FM viršininko 2014-03-18 įsakymas Nr. V-78 „Dėl V VMI prie FM viršininko 2008 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. V-238 „Dėl mokesčių mokėtojų rizikos žinių bazės valdymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo pakeistos Mokesčių mokėtojų rizikos žinių bazės valdymo taisyklės;

3.18. VMI prie FM viršininko 2004-03-01 įsakymas Nr. VA-29 „Dėl Pridėtinės vertės mokesčio deklaracijos ir kitų su šiuo mokesčiu susijusių formų bei jų užpildymo taisyklių patvirtinimo“;

3.19. VMI prie FM viršininko 2011-09-06 įsakymas Nr. V-299 „Dėl keitimosi informacija, susijusia su įtariamais pridėtinės vertės mokesčio sukčiavimo atvejais“, kuriuo patvirtintos Keitimosi informacija, susijusia su įtariamais pridėtinės vertės mokesčio sukčiavimo atvejais, su

Europos Sąjungos valstybėmis narėmis taisyklės;

3.20. VMI prie FM viršininko 2004-03-12 įsakymas Nr. VA-34 „Dėl prekių tiekimo į kitas Europos Sąjungos valstybes nares ataskaitos formos ir jos pildymo, teikimo ir tikslinimo taisyklių patvirtinimo“;

3.21. VMI prie FM viršininko 2013-07-04 įsakymas Nr. V-251 „Dėl Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų, kuriems pridėtinės vertės mokesčio skirtumas gali būti grąžintas be atskiro mokesčių mokėtojo prašymo, sąrašo sudarymo taisyklių patvirtinimo“;

3.22. VMI prie FM viršininko 2011-12-30 įsakymas Nr. V-442 „Dėl VMI 2012-2014 m. konsoliduotos mokesčių mokėtojų mokestinių prievolių vykdymo ir mokesčių surinkimo užtikrinimo strategijos patvirtinimo“;

3.23. VMI prie FM viršininko 2011-12-30 įsakymas Nr. V-443 „Dėl VMI 2012-2014 m. konsoliduotos mokesčių mokėtojų mokestinių prievolių vykdymo ir mokesčių surinkimo užtikrinimo strategijos įgyvendinimo“, kuriuo patvirtinti VMI 2012-2014 m. konsoliduotos mokesčių mokėtojų mokestinių prievolių vykdymo ir mokesčių surinkimo užtikrinimo strategijos įgyvendinimo kriterijų siektinos reikšmės ir VMI konsoliduotas mokesčių mokėtojų mokestinių prievolių vykdymo ir mokesčių surinkimo užtikrinimo 2012 metų priemonių planas;

3.24. VMI prie FM viršininko 2009-03-26 įsakymas Nr. V-84 „Dėl VMI prie FM viršininko 2007 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. V-239 „Dėl įmonių su darbo santykiais susijusių mokesčių sumokėjimo rizikos nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo pakeista Įmonių su darbo santykiais susijusių mokesčių sumokėjimo rizikos nustatymo metodika;

3.25. VMI prie FM viršininko 2014-05-23 įsakymas Nr. V-170 „Dėl VMI prie FM viršininko 2013 m. kovo 5 d. įsakymo Nr. V-76 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos dokumentų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.26. VMI prie FM viršininko 2008-10-03 įsakymas Nr. VA-49 „Dėl VMI prie FM viršininko 2003 m. balandžio 10 d. įsakymo Nr. V-103 „Dėl paramos teikimo metinės ataskaitos FR0477 formos, paramos gavimo ir panaudojimo metinės ataskaitos FR0478 formos ir jų užpildymo taisyklių patvirtinimo“ papildymo“;

3.27. VMI prie FM viršininko 2013-12-31 įsakymas Nr. VA-95 „Dėl VMI prie FM viršininko 2006-05-30 įsakymo Nr. VA-49 „Dėl mėnesio ataskaitos apie vienam asmeniui suteiktą paramą ir labdarą bei iš vieno asmens gautą paramą, didesnę kaip 50000Lt, formos PLN203 ir jos pildymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.28. VMI prie FM viršininko, Muitinės departamento generalinio direktoriaus ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2004-06-30 įsakymas Nr. VA-124/1B-671/V-257 „Dėl pranešimo juridinių asmenų registro tvarkytojui apie likviduojamo juridinio asmens, užsienio juridinio asmens filialo ar atstovybės atsiskaitymą su biudžetais ir pinigų fondais parengimo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“;

3.29. VMI prie FM viršininko 2011-12-05 įsakymas Nr. VA-129 „Dėl VMI prie FM viršininko 2003 m. rugpjūčio 29 d. įsakymo Nr. V-238 „Dėl gyventojui išmokėtų išmokų, pagal mokesčio mokėjimo tvarką priskiriamų B klasės pajamoms, pažymos FR0471 formos, jos užpildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.30. VMI prie FM viršininko 2011-01-17 įsakymas Nr. VA-7 „Dėl VMI prie FM viršininko 2004 m. kovo 22 d. įsakymo Nr. VA-37 „Dėl metinės nenuolatinio Lietuvos gyventojo pajamų mokesčio nuo individualios veiklos per nuolatinę bazę Lietuvoje pajamų deklaracijos FR0531 formos ir jos priedo FR0531V formos bei jų pildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.31. VMI prie FM viršininko 2009-02-20 įsakymas Nr. VA-19 „Dėl VMI prie FM viršininko 2003 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. V-290 „Dėl loterijų ir lošimų mokesčio deklaracijų formų bei jų pildymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.32. VMI prie FM viršininko 2008-07-14 įsakymas Nr. V-239 „Dėl VMI prie FM dokumentų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“;

3.33. VMI prie FM viršininko 2007-05-29 įsakymas Nr. VA-40 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio deklaracijos KIT711 formos ir jos užpildymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.34. VMI prie FM viršininko 2012-05-10 įsakymas Nr. VA-47 „Dėl Fizinio asmens (šeimos) nekilnojamojo turto mokesčio deklaracijos KIT715 formos užpildymo taisyklių“;

3.35. VMI prie FM viršininko 2004-07- 29 įsakymas Nr. VA-147 „Dėl Paslaptyje nelaikomos informacijos apie mokėtoją paskleidimo tretiesiems asmenims taisyklių tvirtinimo“;

3.36. VMI prie FM viršininko 2011-05-12 įsakymas Nr. VA-57 „Dėl VMI prie FM viršininko 2004 m. sausio 15 d. įsakymo Nr. VA-7 „Dėl mėnesinės pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos FR572 formos, jos FR0572A, FR0572U priedų pildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.37. VMI prie FM viršininko 2002-05-23 įsakymas Nr. 130 „Dėl turtą ir pajamas privalančių deklaruoti tikrintinų Lietuvos Respublikos gyventojų atrankos ir patikrinimo taisyklių patvirtinimo“;

3.38. VMI prie FM viršininko 2004-10-29 įsakymas Nr. VA-172 „Dėl Juridinių asmenų duomenų apie fiziniams asmenims suteiktas, jų grąžintas, iš fizinių asmenų gautas ir jiems grąžintas paskolas FR0711 formos ir jos priedų FR0711 A, FR0711B, FR0711C, FR0711D pildymo bei teikimo mokesčių administratoriui taisyklių patvirtinimo“;

3.39. VMI prie FM viršininko 2013-11-08 įsakymas Nr. VA-76 „Dėl VMI prie FM viršininko 2004 m. balandžio mėn. 6 d. įsakymo Nr. VA-44 „Dėl naujos transporto priemonės iš kitos Europos Sąjungos valstybės narės įsigijusio fizinio asmens dokumentų pateikimo ir pridėtinės vertės mokesčio apskaičiavimo taisyklių pakeitimo“;

3.40. VMI prie FM viršininko 2011-04-22 įsakymas Nr. VA-50 „Dėl VMI prie FM 2004 m. gegužės 20 d. įsakymo Nr. VA-101 „Dėl dividendų pelno mokesčio deklaracijos FR0640 formos, jos priedų pildymo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.41. VMI prie FM viršininko 2011-01-11 įsakymas Nr. VA-3 „Dėl VMI prie FM viršininko 2003 m. vasario 7 d. įsakymo Nr. V-46 „Dėl nenuolatinio Lietuvos gyventojo pajamų mokesčio nuo B klasės pajamų deklaracijos FR0459 formos, jos užpildymo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.42. VMI prie FM viršininko 2009-11-30 įsakymas Nr. VA-87 „Dėl VMI prie FM viršininko 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 372 „Dėl individualioje veikloje naudojamo ilgalaikio materialiojo turto deklaracijos FR0457 formos ir jos užpildymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.43. VMI prie FM viršininko 2009-12-23 įsakymas Nr. VA-103 „Dėl VMI prie FM viršininko 2004 m. kovo 12 d. įsakymo Nr. VA-34 „Dėl prekių tiekimo į kitas Europos Sąjungos valstybes nares ataskaitos formos ir jos pildymo, teikimo ir tikslinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.44. VMI prie FM viršininko 2011-03-23 įsakymas Nr. VA-31 „Dėl VMI prie FM viršininko 2003 m. kovo 06 d. įsakymo Nr. V-140 „Dėl Metinės pridėtinės vertės mokesčio deklaracijos FR0516 formos ir jos priedų FR0516A bei FR0516B formų užpildymo taisyklių pakeitimo“;

3.45. 2012-01-18 Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymas Nr. VA-3 „Dėl VMI prie FM 2004 m. balandžio 21 d. įsakymo Nr. VA-55 „Dėl Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registrų tvarkymo“ pakeitimo“ pakeistos Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registrų tvarkymo taisyklės;

3.46. VMI prie FM viršininko 2007-06-29 įsakymas Nr. V-239 „Dėl įmonių su darbo santykiais susijusių mokesčių sumokėjimo rizikos nustatymo metodikos patvirtinimo“;

3.47. VMI prie FM viršininko 2013-12-17 įsakymas Nr. VA-90 „Dėl VMI prie FM viršininko 2004 m. kovo 1 d. įsakymo Nr. VA-29 „Dėl Pridėtinės vertės mokesčio deklaracijos ir kitų su šiuo mokesčiu susijusių formų bei jų užpildymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.48. 2010-06-30 Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymas Nr. V-214 „Dėl atskirų ūkinių operacijų apmokestinimo pridėtinės vertės mokesčiu tikrinimo metodikos patvirtinimo“ patvirtinta Atskirų ūkinių operacijų apmokestinimo pridėtinės vertės mokesčiu tikrinimo metodika;

3.49. VMI prie FM viršininko 2012-04-13 įsakymas Nr. VA-43 „Dėl VMI prie FM viršininko 2004 m. gruodžio 7 d. įsakymo Nr. VA-18 „Dėl mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo)“ pakeitimo“;

3.50. VMI prie FM viršininko 2004-09-03 įsakymas Nr. V-194 „Dėl gyventojų pajamų mokesčio mokėtojų atrankos tikrinimams taisyklių patvirtinimo“;

3.51. VMI prie FM viršininko 2013-12- 31 įsakymas Nr. V-487 „ Dėl VMI prie FM viršininko 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V-441 „Dėl mokestinių prievolių užtikrinimo procedūrų vadovo patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.52. VMI prie FM viršininko 2013-12-30 įsakymas Nr. V-476 „Dėl VMI prie FM viršininko 2012 m. sausio 27 d. įsakymo Nr. V-52 „Dėl Nepriemokų administravimo procedūrų vadovo patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.53. VMI prie FM viršininko 2013-12-17 įsakymas Nr. V-464 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. sausio 12 d. įsakymo Nr. V-11 „Dėl Valstybės mokesčių inspekcijos mokesčių apskaitos procedūrų vadovo patvirtinimo pakeitimo“.

Nustatyta, kad analizuojamą ir vertinamą VMI prie FM veiklos sritį reglamentuojantys teisės aktai nuolat peržiūrimi ir atnaujinami, atsižvelgiant į aukštesnės galios teisės aktų pasikeitimus, vidaus auditų metu pateiktas rekomendacijas, faktines aplinkybes (struktūros, darbuotojų ir pan. pasikeitimus), teisės aktų įgyvendinimo metu pastebėtas teisės aktų spragas ir (ar) teisės normų kolizijas.

VMI prie FM veiklos srities vertinimo aprašyme taip pat apibūdinti šie su analizuojama veiklos sritimi susiję VMI prie FM veiklos aspektai:

1*) Priimamų sprendimų analizuojamoje ir vertinamoje srityje kontrolė*

VMI priimamų sprendimų kontrolė numatyta tiek VMI vidaus teisės aktuose (pvz. VMI prie FM viršininko 2013-10-09 įsakymu Nr. V-360 patvirtintame Mokesčių mokėtojų kontrolės procedūrų vadove), tiek kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose (pvz. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme). Priimant sprendimus taikomas „keturių akių“ principas – parengtą sprendimo projektą peržiūri ir asmens, parengusio projektą, vadovas, atitinkamais atvejais sprendimai teikiami tvirtinti APAD veiklą kuruojančiam asmeniui, o tam tikri sprendimų projektai rengiami darbo grupėse.

VMI prie FM, siekdama optimizuoti APAD skyrių funkcijas bei atsižvelgdama į finansų ministro 2013-06-18 įsakymu Nr. 1K-218 sudarytos Finansų ministerijos darbuotojų darbo grupės VMI prie FM mokesčių administravimo veiklos efektyvumui įvertinti parengtą 2013-07-15 ataskaitą, patvirtino Mokesčių mokėtojų atrankos kontrolės procedūroms proceso efektyvumo vertinimo nuostatų (toliau – Nuostatai) naują redakciją (2014 m. balandžio 17 d. VMI prie FM viršininko įsakymas Nr. V-119).

Nuostatuose atnaujinti atrankos efektyvumo skaičiavimo rodikliai ir tvarka, numatytas privalomas APAD skyrių atliktos atrankos kontrolės (t.y. rekontrolės), vykdymas, atsitiktinė atranka, užtikrinama priimamų sprendimų kontrolė (APAD skyrius, pasibaigus kalendorinių metų pusmečiui, iki kito ketvirčio pirmo mėnesio paskutinės darbo dienos, APAD vadovybei teikia atliktos atrankos efektyvumo vertinimo ataskaitą).

Apie galimus neteisėtus veiksmus ar pažeidimus galima pranešti paskambinus VMI pasitikėjimo telefonu 1882, užpildžius VMI prie FM interneto svetainėje www.vmi.lt esančią elektroninę pasitikėjimo anketą bei mobilią aplikaciją „Pranešk“.

2) Dėl APAD dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų

Išnagrinėjus APAD bei APAD skyrių nuostatus, APAD dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų pareigybių aprašymus nustatyta, kad nuostatuose bei pareigybių aprašymuose apibrėžti atskirų valstybės tarnautojų ir darbuotojų uždaviniai ir funkcijos yra pakankami VMI uždaviniams ir funkcijoms įgyvendinti. Valstybės tarnautojų ir darbuotojų pavaldumą ir atskaitingumą užtikrina konkrečių pareigybių aprašymai, tvirtinami VMI prie FM viršininko įsakymais, o atsakomybė apibrėžta tiek įstatymuose, tiek VMI vidaus teisės aktuose – APAD ir APAD skyrių nuostatuose.

APAD dirbančių valstybės tarnautojų veikla vertinama vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu ir Valstybės tarnautojų kvalifikacinių klasių suteikimo ir valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 909 „Dėl valstybės tarnautojų kvalifikacinių klasių suteikimo ir valstybės tarnautojų vertinimo tvarkos bei valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo kriterijų“ (aktuali redakcija – 2012 m. gruodžio 12 d. nutarimas Nr. 1514), o su darbuotojais (ne valstybės tarnautojais) vyksta tiesioginiai pokalbiai, kurių metu tiesioginis vadovas

su darbuotoju aptaria jo veiklos rezultatus, gebėjimus atlikti pareigybės aprašyme nurodytas funkcijas, būsimus darbus, darbuotojo lūkesčius.

Analizuojant kaip APAD valstybės tarnautojai ir darbuotojai atsiskaito už atliktą veiklą, nustatyta, kad siekiant nuolat vertinti bei kontroliuoti APAD valstybės tarnautojų ir darbuotojų veiklą, jie pildo savaitines veiklos ataskaitas, o įvykdę užduotį, DODVS sistemoje užpildo skiltis „Užduoties rezultatai“, užduoties vykdymą kontroliuojantis darbuotojas (vadovas) patvirtina, kad užduotis įvykdyta. Vadovai nuolat kontroliuoja APAD Veiklos plano priemonių, kurioms priskirti atskiri valstybės tarnautojai ir darbuotojai, vykdymo eigą, tarpinius ir galutinius rezultatus, juos tvirtina.

APAD dirbančių valstybės tarnautojų elgesį reglamentuoja VMI valstybės tarnautojo elgesio kodeksas, patvirtintas VMI prie FM viršininko 2005 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. V-141, Valstybės tarnybos įstatymas, o darbuotojų – Lietuvos Respublikos darbo kodeksas. Taip pat APAD dirbantys valstybės tarnautojai bei darbuotojai savo veikloje vadovaujasi VMI prie FM viršininko 2007 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. VA-77 patvirtintomis Asmenų aptarnavimo VMI taisyklėmis (VMI prie FM viršininko 2013-11-13 įsakymo Nr. VA-79 redakcija).

3) Dėl skundų ir pranešimų tyrimo

Įvertinus, ar buvo gauta asmenų skundų, pranešimų, ar kitokio pobūdžio informacijos dėl subjektų sprendimų, veiklos teisėtumo, pagrįstumo analizuojamoje ir vertinamoje srityje, ar buvo atliekami tyrimai, kokie pažeidimai ar problemos buvo nustatyti ir pan., išsiaiškinta, kad per 2013-2014 m. buvo gauti 2 fizinių asmenų paklausimai dėl veiklos, t.y. atrankos teisėtumo. Pranešimų esmė: klausiama, kokiu pagrindu ir tikslu buvo peržiūrimi asmenų nekilnojamo turto duomenys. Atlikus pranešimų ir informacijos patikrinimus, pažeidimų nenustatyta.

Taip pat nustatyta, kad 2013 m. APAD IV skyriaus vyriausiajai specialistei, kuri pareiškėjui parengė atsakymą į jo paklausimą nesilaikydama teisės aktuose nustatytų terminų, t.y. pavėluotai, už tarnybinį nusižengimą skirta tarnybinė nuobauda – pastaba. 2014 m. nusižengimų nustatyta nebuvo.

Per analizuojamą laikotarpyje šioje srityje korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar tapataus pobūdžio pažeidimų neužfiksuota.

4) Dėl darbo su įslaptinta informacija

Atliekant veiklos srities analizę ir vertinimą nustatyta, kad APAD veikloje naudojama įslaptinta informacija, žymima slaptumo žymomis „Konfidencialiai“ ir „Riboto naudojimo“. APAD yra įrašytas į VMI prie FM administracijos padalinių, kuriuose dirbama ar saugoma įslaptinta informacija, žymima slaptumo žymomis „Slaptai“ ar „Konfidencialiai“, sąrašą, patvirtintą VMI prie FM viršininko 2013 m. spalio 1 d. įsakymu Nr. (2.5-20)-1-Į-21 „Dėl VMI prie FM administracijos padalinių ir pareigų, kurias einantiems asmenims reikia leidimų dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, sąrašų patvirtinimo“. Teisė dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija suteikiama APAD valstybės tarnautojams ir darbuotojams, kurių pareigos yra įrašytos į VMI prie FM pareigų, kurias einantiems asmenims reikia leidimų dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, sąrašą, patvirtintą VMI prie FM viršininko 2013 m. spalio 1 d. įsakymu Nr. (2.5-20)-1-Į-21 „Dėl VMI prie FM administracijos padalinių ir pareigų, kurias einantiems asmenims reikia leidimų dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, sąrašų patvirtinimo“.

APAD valstybės tarnautojai ir darbuotojai savo veikloje naudodami įslaptintą informaciją vadovaujasi šiais teisės aktais:

1. Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymu;
2. VMI prie FM viršininko 2013-10-28 įsakymu Nr. V-392 „Dėl detalaus įslaptinamos informacijos, susijusios su Valstybinės mokesčių inspekcijos veikla, sąrašo“;
3. VMI prie FM viršininko 2014-08-06 įsakymu Nr. V-280 „Dėl teisės dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija suteikimo taisyklių patvirtinimo“;
4. Supažindinimo su įslaptintos informacijos apsaugos reikalavimais VMI prie FM tvarkos aprašu (VMI prie FM viršininko 2014-07-07 įsakymo Nr. V-215 redakcija);
5. VMI prie FM viršininko 2006-12-14 įsakymu Nr. V-411 „Dėl Įslaptintos informacijos administravimo VMI prie FM taisyklių patvirtinimo“;
6. VMI prie FM viršininko 2014-05-14 įsakymu Nr. V-193 „Dėl VMI prie FM informacijos išslaptinimo, slaptumo žymos ir/ar įslaptinimo termino keitimo“;

7. VMI prie FM viršininko 2011-04-22 įsakymu Nr. V-135 „Dėl VMI prie FM įslaptintos informacijos evakuacijos arba sunaikinimo karo, nepaprastosios padėties ar ekstremalių situacijų atveju plano patvirtinimo“;

8. VMI prie FM viršininko 2011-02-04 įsakymu Nr. V-43 „Dėl įslaptintos informacijos apsaugos būklės patikrinimų VMI prie FM ir AVMI struktūriniuose padaliniuose periodiškumo“.

Teisės aktai, reglamentuojantys įslaptintos informacijos administravimo, apsaugos ir kontrolės tvarką, periodiškai peržiūrimi ir atnaujinami.

Analizuojamoje ir vertinamoje srityje įslaptintos informacijos administravimo, apsaugos ir kontrolės tvarkos pažeidimų užfiksuota nebuvo.

5) Informacija apie 2013 - 2014 m. atliktus vidaus ir išorės auditus

2013 m. VMI prie FM buvo atliktas išorinis auditas: finansų ministro 2013-06-18 įsakymu Nr. 1K-218 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudarytai Finansų ministerijos darbuotojų darbo grupei buvo pavesta parengti ir pateikti išvadą dėl VMI prie FM įdiegtos mokesčių mokėtojų atrankos tikrinimui sistemos (įskaitant atrankos kriterijų sąrašo formavimo principus, tikrintinų mokesčių mokėtojų sąrašo formavimą, kontrolės priemonių parinkimą ir gautų rezultatų vertinimą) efektyvumo. Darbo grupės VMI prie FM mokesčių administravimo veiklos efektyvumui įvertinti 2013-07-15 ataskaitoje buvo pateikti pasiūlymai bei numatytos priemonės detaliau reglamentuoti tikrintinų mokesčių mokėtojų atrankos procesą bei patikslinti mokesčių mokėtojų atrankos kontrolės procedūrų efektyvumo vertinimo taisykles.

VMI prie FM, atsižvelgdama į ataskaitoje pateiktus pasiūlymus, atitinkamai patobulino kontrolės proceso aprašymus bei logines schemas Mokesčių mokėtojų kontrolės procedūrų vadove, patvirtintame VMI prie FM viršininko 2012-03-06 įsakymu Nr. V- 91 (2013-10-09 įsakymo V-360 redakcija) ir patikslino Mokesčių mokėtojų atrankos kontrolės procedūroms proceso efektyvumo vertinimo nuostatus (VMI prie FM viršininko 2014 m. balandžio 17 d. įsakymas Nr. V-119), nustatė strateginį kontrolės proceso efektyvumo vertinimo rodiklį „Rizikingiausių (pagal institucijos įvertintas reikšmingomis rizikas) mokesčių mokėtojų patikrinimų ir tyrimų dalis visuose atliktuose mokesčių mokėtojų patikrinimuose ir tyrimuose procentais“.

Nuo 2014-07-21 VMI prie FM atliekamas vidaus auditas tema – mokesčių mokėtojų veiklos rizikos analizės ir tikrintinų mokesčių mokėtojų atrankos vykdymo vertinimas. Vidaus audito tikslas – nustatyti, ar mokesčių mokėtojų veiklos rizikos analizė ir tikrintinų mokesčių mokėtojų atranka prisideda prie VMI uždavinių įgyvendinimo: mokesčių įstatymų įgyvendinimo ir mokesčių sumokėjimo į biudžetą užtikrinimo; įvertinti mokesčių mokėtojų veiklos rizikos analizės ir atrankos procedūrų efektyvumą ir rezultatyvumą ir vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą. Atliekant atrankos ir paramos auditui (sprendimų priėmimo) srities analizę ir vertinimą vidaus auditas dar nebuvo baigtas ir nebuvo patvirtinta vidaus audito ataskaita.

6) Dėl Audito IS naudotojų veiksmų kontrolės

Atlikus analizę nustatyta, kad šiuo metu VMI tikrinimui mokesčių mokėtojai yra atrenkami centralizuotai ir automatizuotai, naudojant Audito IS, kuri susideda iš trijų dalių: Bendrosios audito paramos posistemio (toliau – BAPS), Rizikos analizės ir atrankos posistemio (toliau – RAAS) ir detaliosios informacijos aplikacijos. Visose minėtose Audito IS dalyse yra fiksuojami IS naudotojų veiksmai, tačiau šiuo metu tik detaliosios informacijos aplikacijoje naudotojų veiksmų fiksavimas yra pritaikytas atlikti mokesčių mokėtojų duomenų tvarkymo auditavimo veiksmus. RAAS ir BAPS posistemėse naudotojų veiksmų fiksavimas šiuo metu yra labiau pritaikytas techninių sutrikimų aptikimui. Šiose posistemėse fiksuojami ir veiksmai, atliekami su mokesčių mokėtojų duomenimis, o norint atliktus veiksmus taikyti mokesčių mokėtojų duomenų tvarkymo auditavimui, reikalingas specialus naudotojų veiksmų fiksavimo apdorojimas. Tiek BAPS, tiek RAAS ir detaliosios informacijos aplikacijoje naudotojų veiksmų fiksavimo įrašai yra saugomi 1 metus.

Siekiant sustiprinti kontrolę bus naudojama Duomenų bazių monitoringo sistema, kuri, kaip papildomas įrankis, sudarys galimybę fiksuoti bei analizuoti rizikingus naudotojų duomenų tvarkymo veiksmus duomenų bazėse, pvz.: Audito IS duomenų valdymo įgaliotinis, t.y. APAD, iš Duomenų bazių monitoringo sistemos nuo 2015 m. pradžios gaus šias ataskaitas: duomenų bazių naudotojų nepavykusių prisijungimų prie duomenų bazių statistiką, SQL klaidų statistiką, duomenų bazių vykdytų veiksmų statistiką ir duomenų bazių pažeidžiamumų ataskaitą. Gavę minėtas

ataskaitas, Audito IS savininkai jas išanalizuos ir, ataskaitose pastebėję įtartinų įvykių, apie juos informuos VMI prie FM Vidaus saugumo skyriaus Informacinių sistemų saugos kontrolės poskyrį.

Šiuo metu atliekama Audito IS plėtra, kurios tikslas - įdiegti/automatizuoti VMI kontrolės (įskaitant atranką) procesus ar atskiras procedūras. Audito IS planuojama įdiegti: a) automatizuotą mokesčių mokėtojų, pateikusių pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) permokos gražinimo prašymus, rizikos vertinimą ir atranką, b) poregistracinį naujų PVM mokėtojų automatizuotą rizikos vertinimą ir atranką, atrankos operatyviems kontrolės veiksmams atrankos dokumentavimą. Planuojamus procesus numatoma įdiegti 2015 metais.

Darbo grupė, atlikusi analizę ir vertinimą atrankos ir paramos auditui (sprendimų priėmimo) srityje, apibendrindama konstatavo, kad papildomas reglamentavimas netikslingas šiose srityse:

1) Visose trejose minėtose Audito IS dalyse yra įjungtas naudotojų veiksmų fiksavimas, tačiau šiuo metu tik detaliosios informacijos aplikacijoje naudotojų veiksmų fiksavimas yra pritaikytas atlikti mokesčių mokėtojų duomenų tvarkymo auditavimo veiksmus. RAAS ir BAPS posistemėse naudotojų veiksmų fiksavimas šiuo metu yra labiau pritaikytas techninių sutrikimų aptikimui. Šiose posistemėse fiksuojami veiksmai, atliekami su mokesčių mokėtojų duomenimis, o norint atliktus veiksmus taikyti mokesčių mokėtojų duomenų tvarkymo auditavimui, reikalingas specialus naudotojų veiksmų fiksavimo apdorojimas. Šiuo metu vykdomas Audito IS modernizavimas bei techniniuose reikalavimuose numatytas mokesčių mokėtojo duomenų tvarkymo auditavimas. Akcentuotina, kad VMI prie FM yra įdiegta Duomenų bazių monitoringo sistema, kuri yra kaip papildoma priemonė kontroliuoti naudotojų veiksmus VMI IS duomenų bazėse. Atsižvelgiant į tai, kad ši identifikuota rizika dėl naudotojų veiksmų fiksavimo yra valdoma jau turimomis priemonėmis, papildomas priemones įgyvendinti netikslinga.

2) finansų ministro 2013-06-18 įsakymu Nr. 1K-218 „Dėl darbo grupės sudarymo“ buvo sudaryta Finansų ministerijos darbuotojų darbo grupė, kuriai buvo pavesta parengti ir pateikti išvadą dėl VMI prie FM įdiegtos mokesčių mokėtojų atrankos tikrinimui sistemos (įskaitant atrankos kriterijų sąrašo formavimo principus, tikrintinų mokesčių mokėtojų sąrašo formavimą, kontrolės priemonių parinkimą ir gautų rezultatų vertinimą) efektyvumo, 2013-07-15 ataskaitoje pateikė pasiūlymus ir priemones detaliau reglamentuoti tikrintinų mokesčių mokėtojų atrankos procesą, patikslinti mokesčių mokėtojų atrankos kontrolės procedūrų efektyvumo vertinimo taisykles.

Atsižvelgiant į tai, kad VMI prie FM, pagal ataskaitoje pateiktus pasiūlymus, atitinkamai patobulino kontrolės proceso aprašymus ir logines schemas Mokesčių mokėtojų kontrolės procedūrų vadove, patikslino Mokesčių mokėtojų atrankos kontrolės procedūroms proceso efektyvumo vertinimo nuostatus, papildomas priemones dėl VMI prie FM įdiegtos mokesčių mokėtojų atrankos tikrinimui sistemos įgyvendinti netikslinga.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonės:

VMI prie FM veiklos srities analizės ir vertinimo metu nustatytas ir veiklos srities vertinimo aprašyme apibūdintas tik vienas korupcijos rizikos veiksnys – nepakankamai išsamiai reglamentuota VMI prie FM pasitikėjimo telefonu, elektronine pasitikėjimo anketa ar mobilia aplikacija „Pranešk“ gautų pranešimų apie nepasitikėjimą konkrečia AVMI nagrinėjimo tvarka, kurioje nėra nuostatos, kad gauti pranešimai negali būti perduoti nagrinėti tiems padaliniams, kurių veikla nepasitikima. Šiam korupcijos rizikos veiksniui pašalinti VMI prie FM siūlo pakeisti VMI prie FM viršininko 2012-09-28 įsakymu Nr. V-344 „Dėl gaunamų pranešimų apie mokestinius pažeidimus įvertinimo bei patikrinimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklių patvirtinimo“ patvirtintas Gaunamų pranešimų apie mokestinius pažeidimus įvertinimo bei patikrinimo VMI taisykles, nustatant jose, kokia tvarka perduodami nagrinėti pranešimai, kuriuose išreiškiamas nepasitikėjimas atitinkama AVMI.

Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisija, 2014 m. lapkričio 18 d. posėdyje apsvarsčiusi VMI prie FM veiklos srities vertinimo aprašymą, pažymėjo, kad šiam aprašymui tikslinga iš esmės pritarti, nes jis parengtas finansų ministro nustatyta tvarka, jame išnagrinėta ir antikorupciniu požiūriu įvertinta finansų ministro patvirtinta veiklos sritis. Tačiau įvertinus komisijos narių pateiktas pastabas, klausimus pranešėjams ir atsakymus į šiuos klausimus,

darytina išvada, kad nepakanka informacijos, būtinos objektyviam esamos situacijos ir teisinio reglamentavimo būklės VMI prie FM veiklos srityje įvertinimui ir pagrįstiems sprendimams dėl finansų ministrui teiktinų komisijos išvadų ir pasiūlymų dėl reikiamų korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo VMI prie FM priimti. Todėl komisija pasiūlė finansų ministrui pavesti VMI prie FM veiklos srities vertinimo aprašymą ir pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių papildyti taip:

– nuosekliai aprašyti atrankos kriterijų, kriterijų parametrų ir jų rinkinių parengimo ir tvirtinimo procesą, nurodant aprašomus dalykus reglamentuojančius konkrečius teisės aktus;

– detalizuoti mokesčių mokėtojų sąrašo formavimo ir tvirtinimo procedūrą (04.01.06 Mokesčių mokėtojų sąrašų VMI administraciniams veiksmams sudarymas), nurodant, kaip parengiami ir tvirtinami sąrašo formavimo principai, kaip fiksuojama atskiro mokesčių mokėtojo atitiktis (neatitiktis) sąrašo principams, kaip fiksuojami sprendimai įtraukti (neįtraukti) konkretų mokesčių mokėtoją į sąrašą, kaip tvirtinimas sudarytas sąrašas ir kokie teisės aktai reglamentuoja minėtus klausimus;

– papildyti VMI prie FM pateiktus pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių, atsižvelgiant į minėtame komisijos posėdyje pateiktas pastabas ir pasiūlymus dėl Audito IS testavimo reglamentavimo;

– informuoti Finansų ministeriją, kokie konkretūs atitinkamų atrankos procedūrų patobulinimai buvo atlikti, kokie teisės aktai ir kaip buvo pakeisti įgyvendinant darbo grupės VMI prie FM mokesčių administravimo veiklos efektyvumui įvertinti, sudarytos finansų ministro 2013-06-18 įsakymu Nr. 1K-218, 2013-07-15 ataskaitoje pateiktas rekomendacijas.

Atsižvelgdamas į šį Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisijos sprendimą, finansų ministras 2014 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-477 „Dėl VMI prie FM veiklos srities analizės ir vertinimo 2014 metų rezultatų“, pavedė VMI prie FM papildyti VMI prie FM veiklos srities vertinimo aprašymą ir pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių.

5.4. VALSTYBĖS DOKUMENTŲ TECHNOLOGINĖS APSAUGOS TARNYBOS VEIKLOS SRITYSE

5.4.1. VALSTYBĖS INSTITUCIJOS (ĮSTAIGOS) NUOSAVYBĖS IR LĖŠŲ JAI IŠLAIKYTI NAUDOJIMO PRIEŽIŪRA IR KONTROLĖ

Nustatyta, kad ši Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos veiklos sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 ir 5 punktuose nustatytus kriterijus (atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka ir atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti, daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo).

Nustatytas korupcijos rizikos veiksnys – nepakankama Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos atsargų poreikio ir atsargų išdavimo kontrolė.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Veiklos srities analizė ir vertinimas atlikti analizuojant Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos veiklą reglamentuojančius norminius teisės aktus ir vidaus teisės aktus.

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyboje už finansų kontrolę yra atsakingi Bendrasis skyrius ir Buhalterinės apskaitos ir planavimo skyrius, kurių nuostatuose, patvirtintuose Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos direktoriaus 2009 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 1-189, yra įtvirtinta ši funkcija.

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos valdomas turtas:

1) administracinis pastatas, kurį Finansų ministerija 1995 m. rugsėjo 8 d. turto patikėjimo teise perdavė tarnybai. Finansų ministerijos sutikimu (2013 m. rugsėjo 23 d. raštas Nr. ((17.6)-5K-1314787)-6K-1307931), Aplinkos ministro 2013 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. D16-33 „Dėl nekilnojamų daiktų perdavimo pagal panaudos sutartis“, dalis administracinio pastato – 714,87 kv. m., pagal 2013 m. lapkričio 4 d. Valstybės turto panaudos sutartį Nr. 64-16 buvo perduota Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT). Valstybės turto panaudos sutartyje yra aptarta FNTT mokėjimų už turto naudojimą (mokesčio už šaltą vandenį, nuotekas, šilumos energiją, elektros energiją, kiemo teritorijos tvarkymą) tvarka, išlaidų už pastato išorinių (lauko) sienų remontą, stogo remontą, stogo ir lietvamzdžių valymą ir kt. išlaidų apmokėjimo tvarka.

Valstybės žemės panaudos sutartimi, kuri buvo atnaujinta 2013 m. balandžio 12 d., (Valstybės žemės panaudos sutartis Nr. 49 SUN-(14.49.58)-10) Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybai perduotas naudotis žemės sklypas.

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos funkcijoms atlikti naudojami 3 tarnybiniai lengvieji automobiliai. Tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimą reglamentuoja Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo taisyklės, patvirtintos tarnybos direktoriaus 2013 m. rugsėjo 13 d. įsakymu Nr. 1-159. Tarnybinių automobilių kuro normos bei ridos limitai tvirtinami tarnybos direktoriaus įsakymais (kuro normos patvirtintos Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos direktoriaus 2014 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. 3-25, tarnybinių automobilių ridos limitai 2014 metams patvirtinti Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos direktoriaus 2014 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. 3-1). Tarnybinių lengvųjų automobilių ridos ir kuro sunaudojimo apskaita tvarkoma vadovaujantis įrašais kelionės lapuose ir pirminiais degalų įsigijimo dokumentais. Tarnybos direktoriaus įsakymu paskirtas atsakingas darbuotojas kiekvieną mėnesį parengia degalams pirkti panaudotų lėšų ataskaitinio mėnesio avansinę apyskaitą, kurią kartu su kelionės lapais ir kuro įsigijimo dokumentais pateikia Buhalterinės apskaitos ir planavimo skyriui. Kelionės lapus ir avansinę apyskaitą vizuoja Bendrojo skyriaus vedėjas.

Automobilių degalų naudojimo kontrolė vykdoma vadovaujantis Atsargų įsigijimo, išdavimo ir nurašymo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos direktoriaus 2009 metų gegužės 28 d. įsakymu Nr. 1-111.

Atlikus veiklos srities analizę ir vertinimą nustatyta, kad minėtame apraše nepakankamai išsamiai reglamentuotas automobilių padangų, atsarginių dalių, degalų ir tepalų įsigijimas, išdavimas, nurašymo dokumentų tvarkymas.

Finansų kontrolės organizavimą Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyboje reglamentuoja Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos finansų kontrolės taisyklės, patvirtintos tarnybos direktoriaus 2003 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. 1-134 (2013 m gegužės 10 d. įsakymo Nr. 1-97 redakcija). Minėtose taisyklėse yra numatyti išankstinę, einamąją ir paskesniąją finansų kontrolę atliekantys padaliniai, atskiri darbuotojai, išsamiai ir tiksliai apibrėžtos jų kompetencijos ribos, reglamentuotas mokėjimų, apskaitos tvarkymo, turto naudojimo kontrolės atlikimas.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonė:

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos atsargų įsigijimo, išdavimo ir nurašymo tvarkos apraše, patvirtintame Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos prie Finansų ministerijos direktoriaus 2009 metų gegužės 28 d. įsakymu Nr. 1-111, išsamiau reglamentuoti automobilių padangų, atsarginių dalių, degalų ir tepalų įsigijimą, išdavimą, nurašymo dokumentų tvarkymą.

5.4.2. ATSTOVAVIMAS VALSTYBĖS INSTITUCIJAI AR ĮSTAIGAI TEISMUOSE IR KITOSE GINČŲ NAGRINĖJIMO INSTITUCIJOSE

Nustatyta, kad ši Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos veiklos sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 punkte nustatytą kriterijų (atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti).

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

Atstovavimo Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybai teismuose procedūros ir jų vidaus kontrolė nereglamentuota tarnybos vidaus teisės aktuose.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos Teisės ir personalo skyrius užtikrina, kad vykdant tarnybos uždavinius ir atliekant funkcijas būtų laikomasi teisės aktų nuostatų. Tokia šio skyriaus funkcija yra įtvirtinta Teisės ir personalo skyriaus nuostatuose, patvirtintuose Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos direktoriaus 2009 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 1-189.

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba, atlikama Vyriausybės vertybinių popierių, banderolių, keleivinio transporto bilietų, oficialiųjų žymėjimo ženklų, dokumentų blankų privalomąsias formas tvirtinančių įstaigų saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų

leidybą, technologinę apsaugą ir gamybą reglamentuojančių teisės aktų laikymosi kontrolę ir nustačiusi teisės aktų pažeidimus, turi teisę surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolus ir bylas perduoti nagrinėti teismui.

Ikiteisminiai ir teisminiai ginčai, kuriuose per savo veiklos laikotarpį yra dalyvavusi Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba, buvo susiję su ieškiniais tarnybai dėl neišmokėtos darbo užmokesčio dalies, be to, kaip trečiasis asmuo (išvadą teikianti institucija), taip pat dalyvavo ir civilinėse bei administracinėse bylose.

Pagrindiniai LR teisės aktai, reglamentuojantys analizuojamą ir vertinamą veiklos sritį – Civilinio proceso kodeksas ir Administracinių bylų teisenos įstatymas.

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybai teisme atstovauja valstybės tarnautojai, turėdami tarnybos direktoriaus įgaliojimu suteiktas procesines teises, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nuostatomis.

Už atstovavimą Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybai visų instancijų teismuose yra atsakingi Teisės ir personalo skyriaus valstybės tarnautojai. Teisės ir personalo skyriaus vedėjo ir skyriaus vyriausiojo specialisto pareigybių aprašymuose yra nustatyta funkcija „Tarnybos direktoriui pavedus atstovauti Tarnybai visų instancijų teismuose bei kitose institucijose“. Minėti pareigybių aprašymai patvirtinti Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos direktoriaus 2009 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 1-190 „Dėl Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos prie Finansų ministerijos valstybės tarnautojų pareigybių aprašymų tvirtinimo“. Su pareigybių aprašymais valstybės tarnautojai yra supažindinti pasirašytinai.

Atliekant šios veiklos srities antikorupcinę analizę ir vertinimą nustatyta, kad Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyboje nėra priimti vidaus teisės aktai, reglamentuojantys atstovavimą teismuose, nustatantys ar detalizuojantys pasirengimą teismo procesui, atstovavimo teisme procedūras, principus, prioritetus, terminus ir atsakomybę.

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos prie Finansų ministerijos procedūrų vadovas, patvirtintas Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos direktoriaus 2006 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1-351 „Dėl Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos prie Finansų ministerijos procedūrų vadovo“, reglamentuoja valstybės tarnautojų ir darbuotojų vykdomų darbų atlikimo tvarką bei atliekamų darbų vidaus kontrolės procedūras. Tokia kontrolė tarnyboje yra vykdoma. Tačiau minėtame procedūrų vadove nėra reglamentuotos pasirengimo teismo procesui, atstovavimo teismuose procedūros, taip pat nereglamentuotos, nors ir vykdomos, valstybės tarnautojų, atstovaujančių tarnybai teisme, prevencinės, einamosios ir paskesniosios kontrolės procedūros.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonės:

Papildyti Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos procedūrų vadovą procedūromis, reglamentuojančiomis valstybės tarnautojų įgaliojimą atstovauti teismuose, pasirengimą teismo procesui, atstovavimą ir šių valstybės tarnautojų veiklos kontrolę.

5.5. AUDITO IR APSKAITOS TARNYBOS VEIKLOS SRITYJE – VALSTYBĖS INSTITUCIJOS (ĮSTAIGOS) NUOSAVYBĖS IR LĖŠŲ JAI IŠLAIKYTI NAUDOJIMO PRIEŽIŪRA IR KONTROLĖ

Nustatyta, kad veiklos sritis neatitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytą kriterijų, todėl korupcijos pasireiškimo tikimybė yra nereikšminga.

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

Atliekant veiklos srities antikorupcinį vertinimą nenustatyta reikšmingų korupcijos veiksnių, kurie didintų korupcijos riziką.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Audito ir apskaitos tarnybos nuosavybės ir lėšų jai išlaikyti naudojimo priežiūra vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, Audito ir apskaitos tarnybos nuostatais, patvirtintais finansų ministro 2012 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. 1K-115 „Dėl viešosios įstaigos Audito ir apskaitos tarnybos pertvarkymo į biudžetinę įstaigą“, Audito ir apskaitos tarnybos finansų kontrolės taisyklėmis, patvirtintomis Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2014 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V–10, Vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, patvirtintomis Audito ir apskaitos

tarnybos direktoriaus 2009 m. vasario 19 d. įsakymu Nr. V–11, Supaprastintų pirkimų taisyklėmis, patvirtintomis Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2014 m. kovo 25 d. įsakymu Nr. V-6, Viešųjų pirkimų organizavimo taisyklėmis, patvirtintomis Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2014 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. V-16, Audito ir apskaitos tarnybos tarnybinio automobilio naudojimo taisyklėmis, patvirtintomis Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2014 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-12 ir darbuotojų pareigybių aprašymais.

Audito ir apskaitos tarnyba panaudos teise valdo valstybei priklausančias patalpas, esančias Ukmergės g. 222, Vilniuje pagal panaudos sutartis, sudarytas su Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Lėšos šios nuosavybės išlaikymui skiriamos pagal tarnybos planuojamą lėšų poreikį, kuris išdėstomas Audito ir apskaitos tarnybos metiniame veiklos plane, teikiamas Finansų ministerijai, lėšos, skirtos Audito ir apskaitos tarnybai, numatomos Finansų ministerijos strateginiame veiklos plane.

Rengiant metinį veiklos planą, Audito ir apskaitos tarnybos vyriausiasis buhalteris organizuoja programų sąmatų rengimą, vyriausiojo buhalterio parengtas sąmatas patikrina ir pasirašo Audito ir apskaitos tarnybos direktorius ir teikia jas tvirtinti asignavimų valdytojui – Finansų ministerijai, kuriai Audito ir apskaitos tarnyba teikia ataskaitas apie metinio veiklos plano vykdymą ir lėšų panaudojimą. Finansų ministerijos vidaus auditoriai sistemingai atlieka Audito ir apskaitos tarnybos veiklos ir lėšų panaudojimo auditą.

Per vertinamąjį laikotarpį Audito ir apskaitos tarnyboje negauta skundų, pranešimų ar kitos informacijos dėl analizuojamos veiklos srities, neužfiksuota korupcijos apraiškų

Įvertinus esamą situaciją veiklos srityje, nustatyta, kad Audito ir apskaitos tarnyboje nuosavybės ir lėšų jai išlaikyti naudojimo priežiūra yra gana išsamiai reglamentuota, nustatyti projektus rengiantys, derinantys ir kontroliuojantys asmenys, išsamiai ir tiksliai apibrėžtos jų teisės ir pareigos, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, todėl korupcijos rizika šioje veiklos srityje yra nereikšminga ir korupcijos prevencijos priemones įgyvendinti netikslinga.

5.6. TURTO VERTINIMO PRIEŽIŪROS TARNYBOS VEIKLOS SRITYJE – PERSONALO FORMAVIMAS, VALDYMAS IR ADMINISTRAVIMAS

Nustatyta, kad ši veiklos sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 punkte nustatytą kriterijų (atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti).

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1) Turto vertinimo priežiūros tarnyboje nereglamentuotos interesantų konsultavimo žodžiu procedūros;

2) nepaskirti darbuotojai, atsakingi už Turto vertinimo priežiūros tarnyboje rengiamų teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą;

3) nepakankama veiklos ir sprendimų priėmimo vidaus kontrolė.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Pirminei informacijai apie esamą situaciją veiklos srityje gauti parengtas veiklos srities analizavimo ir vertinimo klausimynas, kuris pateiktas pildyti veiklos srities analizę ir vertinimą atlikusios darbo grupės nariams. Siekiant objektyviai įvertinti esamą situaciją, buvo išsamiai išnagrinėti analizuojamą veiklą reglamentuojantys bendrieji teisės aktai (vidaus darbo tvarkos taisyklės, asmenų prašymų ir jų aptarnavimo tarnyboje taisyklės, pareigybių aprašymai ir pan.), specialieji teisės aktai (teisės aktai, reglamentuojantys atskiras tarnybos vykdomos veiklos sritis).

Išnagrinėjus darbuotojų funkcijų atlikimą reglamentuojančius teisės aktus, nustatyta, kad atskirų Turto vertinimo priežiūros tarnybos darbuotojų funkcijos yra reglamentuotos darbuotojų pareigybių aprašymuose ir tam tiktų funkcijų atlikimo procedūrų aprašuose. Darbuotojų pareigybių aprašymai yra patvirtinti Turto vertinimo priežiūros tarnybos direktoriaus įsakymais ir yra atnaujinami pagal poreikį. Tam tikrų funkcijų atlikimo procedūrų aprašai patvirtinti šiais Turto vertinimo priežiūros tarnybos direktoriaus įsakymais:

1) Asmenų, turinčių teisę verstis išorės turto arba verslo vertinimo veikla, sąrašo sudarymo ir tvarkymo aprašas, patvirtintas 2013-12-19 įsakymu Nr. B1-92;

2) Paklausimų dėl turto arba verslo vertinimo ataskaitų atitikties Lietuvos Respublikos turto arba verslo vertinimo pagrindų įstatymo 22 straipsnyje nustatytiems reikalavimams nagrinėjimo Turto vertinimo priežiūros tarnyboje procedūrų aprašas, patvirtintas 2014-02-27 įsakymu Nr. B1-15;

3) Turto vertinimo priežiūros tarnybos viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas, patvirtintas 2012-12-27 įsakymu Nr. B1-67;

4) Pirkimų planavimo, iniciavimo ir dokumentacijos tvarkymo aprašas, patvirtintas 2012-12-27 įsakymu Nr. B1-67;

5) Susipažinimo su drausmės bylos medžiaga, išrašų, nuorašų ir kopijų gavimo Turto vertinimo priežiūros tarnyboje tvarka, patvirtinta 2013-12-23 įsakymu Nr. B1-93;

6) Turto arba verslo vertintojų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo koordinavimo tvarka, patvirtinta 2014-02-28 įsakymu Nr. B1-17;

7) Susipažinimo su nuasmenintais Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimais ir Turto vertinimo priežiūros tarnybos išvadomis tvarka, patvirtinta 2014-04-03 įsakymu Nr. B1-39;

8) Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimų ir Turto vertinimo priežiūros tarnybos išvadų nuasmeninimo taisyklės, patvirtintos 2014-04-03 įsakymu Nr. B1-38.

Veiklos srityje atliekamas procedūras taip pat reglamentuoja Turto vertinimo priežiūros tarnybos direktoriaus 2014-06-16 įsakymas Nr. B1-72 „Dėl turto arba verslo vertinimo ataskaitų atitikties Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 22 straipsnyje nustatytiems reikalavimams išvadų teismams teikimo“ ir 2014-09-10 įsakymas Nr. B1-116 „Dėl valstybės rinkliavos sumokėjimą patvirtinančių dokumentų“.

Darbuotojai pasirašytinai supažindinti su visais teisės aktais, reglamentuojančiais jų darbo funkcijų atlikimą.

Atlikus Turto vertinimo priežiūros tarnybos darbuotojų funkcijas reglamentuojančių bendrųjų ir specialiųjų teisės aktų analizę, pastebėta, kad darbuotojų pareigybių aprašymuose yra nurodyti vykdomi uždaviniai, kurių privalo siekti konkretus šios tarnybos darbuotojas, priimtas į nustatytas pareigas ir funkcijos, kurias turi atlikti, taip pat nurodyti keliami reikalavimai darbuotojui, jo teisės ir pareigos. Darbuotojų pareigybių aprašymuose ir direktoriaus įsakymais patvirtintuose minėtuose aprašuose apibrėžtos atskirų darbuotojų vykdomos funkcijos yra pakankamos tarnybos nuostatuose numatytiems vykdomiems uždaviniams ir funkcijos įgyvendinti.

Tačiau Turto vertinimo priežiūros tarnyboje nėra reglamentuoti jos darbuotojų, konsultuojančių asmenis žodžiu (atvykus į Tarnybą), veiksmai. Nors asmenys Turto vertinimo priežiūros tarnyboje yra aptarnaujami vadovaujantis Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Turto vertinimo priežiūros tarnyboje taisyklėmis, patvirtintomis šios tarnybos direktoriaus 2012-04-30 įsakymu Nr. B1-27, tačiau šiose taisyklėse nėra reglamentuoti Turto vertinimo priežiūros tarnybos darbuotojų veiksmai teikiant konsultacijas žodžiu – nenustatyta, kurie darbuotojai, kokio pobūdžio konsultaciją turi teisę teikti, nereglamentuota, kokios informacijos laikymą paslaptyje tarnyba privalo užtikrinti, kokie turi būti darbuotojo veiksmai, jeigu nėra galimybės paklausėjui suteikti konsultaciją ar informaciją nedelsiant (būtina papildoma informacija, reikia išsiaiškinti tam tikras aplinkybes arba paklausimas yra sudėtingas, reikalaujantis detalesnės analizės, tyrimo, papildomų duomenų rinkimo), nenustatyta ar konsultacija teikiama darbuotojo darbo kabinete ar specialiai tam skirtoje bendroje patalpoje (salėje), ar suteikęs konsultaciją, darbuotojas turi apie tai informuoti Turto vertinimo priežiūros tarnybos vadovą ir pan. Todėl prieita prie išvados, kad minėtos nereglamentuotos veiklos ir jos kontrolės procedūros gali sudaryti ir prielaidas korupcijai.

Atliekant veiklos srities antikorupcinį vertinimą, taip pat nustatyta, kad finansų ministro 2014-06-05 įsakymu Nr. 1K-169 „Dėl finansų ministro 2007 m. rugsėjo 20 d. įsakymo Nr. 1K-261 „Dėl finansų ministerijos ir finansų ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų, įmonių korupcijos prevencijos tvarkos aprašo patvirtinimo ir finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės komisijos sudarymo“ pakeitimo“ finansų ministro valdymo sričiai priskirtos įstaigos yra įgaliotos pavesti asmenims ar padaliniams vykdyti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą. Tačiau Turto vertinimo priežiūros tarnyboje nėra paskirti asmenys, atsakingi už šioje tarnyboje rengiamų teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą. Pažymėtina, kad nors Turto vertinimo priežiūros tarnyba tik atskirais atvejais rengia teisės aktų projektus, kuriems Lietuvos Respublikos

korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais (tik rengiant teisės aktų projektus, kuriuose numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su licencijuojamos ūkinės komercinės veiklos, kuriai vykdyti reikalingas valstybės institucijų leidimas, subjektų kvalifikacijos ir dalykinės reputacijos reikalavimų nustatymu, panaikinimu ar pakeitimu) tačiau privalu finansų ministro nustatyta tvarka paskirti atsakingus asmenis, kurie prireikus atliktų teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad visi 14 Turto vertinimo priežiūros tarnybos darbuotojų yra pavaldūs tik tarnybos direktoriui. Tokia valdymo struktūra, patvirtinta tarnybos direktoriaus 2012-05-08 įsakymu Nr. B2-14 (suderinta su Finansų ministerija (2012-05-08 raštas Nr. ((17.9)-5K-1210046)-6K-1204202), neužtikrina efektyvaus funkcijų paskirstymo ir kontrolės. Tarnybos vykdomos funkcijos yra labai skirtingos, jas reglamentuoja skirtingi teisės aktai (pavyzdžiui, kvalifikacijos suteikimo turto arba verslo vertintojui sritis, paklausimų ir skundų dėl turto ir verslo vertintojų veiklos nagrinėjimo sritis ir pan.), yra numatytos skirtingos procedūros ir terminai funkcijoms atlikti, todėl tinkamam šių funkcijų vykdymui būtinas darbuotojų kompetencijų atskyrimas ir kelių lygių kontrolės užtikrinimas. Nesant suformuotos hierarchinės valdymo struktūros, toks funkcijų atsikyrimas šiuo metu yra neįmanomas, o darbuotojų veiklos kontrolė yra sudėtinga, nepakankama ir ne visada veiksminga.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonės:

1) Parengti ir nustatyta tvarka patvirtinti asmenų konsultavimo žodžiu Turto vertinimo priežiūros tarnyboje tvarką;

2) Paskirti darbuotojus, atsakingus už teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo atlikimą.

5.7. CENTRINĖS PROJEKTŲ VALDYMO AGENTŪROS VEIKLOS SRITYJE – INFORMACINIŲ SISTEMŲ NAUDOTOJŲ DUOMENŲ TVARKYMAS

Nustatyta, kad ši Centrinės projektų valdymo agentūros veiklos sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 2 ir 5 punktuose nustatytus kriterijus (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas, daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo).

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

Atliekant veiklos srities antikorupcinį vertinimą nenustatyta reikšmingų korupcijos veiksnių, kurie didintų korupcijos riziką.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Centrinėje projektų valdymo agentūroje sudaryta darbo grupė analizavo ir antikorupciniu požiūriu vertino informacinių sistemų duomenų tvarkymą – teisių tvarkyti informacinių sistemų duomenis suteikimą ir tokių teisių turinį šiose Centrinės projektų valdymo agentūros informacinėse sistemose:

1) Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinės paramos kompiuterinėje informacinėje valdymo ir priežiūros sistemoje (toliau – SFMIS);

2) Centrinės projektų valdymo agentūros vidaus informacinėse sistemose (duomenų registruose), skirtose ES ir (arba) kitų tarptautinių finansinių institucijų paramos programoms administruoti (toliau – Drugelis ir kt.).

Analizės ir vertinimo metu buvo parengti klausimynai, pateikti Centrinės projektų valdymo agentūros struktūriniams padaliniams, susijusiems su analizuota sritimi. Pagal klausimynus buvo gauta ir išnagrinėta informacija apie Centrinėje projektų valdymo agentūroje paskirtus informacinių sistemų ir duomenų registrų (toliau – IS) administratorius ir jų funkcijas, teisių tvarkyti ir (arba) peržiūrėti IS duomenis suteikimo, pakeitimo, panaikinimo reglamentavimą ir įgyvendinimą, su agentūros vykdomais projektais susijusių duomenų konfidencialumo užtikrinimą ir neatskleidimą trečiosioms šalims.

Įvertinus gautą pagal klausimynus informaciją, Centrinės projektų valdymo agentūros veiklos vadovo procedūras ir kitus vidaus teisės aktus, reglamentuojančius informacinių sistemų ir duomenų registrų administravimą ir naudojimą konstatuota, kad analizuojama veiklos sritis reglamentuota gana išsamiai:

– teisių tvarkyti informacinių sistemų duomenis suteikimo tvarka ir turinys nustatytas finansų ministro (SFMIS) ir (arba) Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus (SPIS, Drugelis, Medici) patvirtintais teisės aktais. Teisės aktuose dviprasmybių ir spragų nenustatyta;

– paskirti visų analizuotų ir vertintų informacinių sistemų administratoriai, kurie atsako už teisių tvarkyti duomenis darbuotojams suteikimą bei administravimą (suteikia ar panaikinta teises, aktyvuoja ar deaktyvuoja naudotojus, suteikia vaidmenis ir pan.), informuoja Centrinės projektų valdymo agentūros struktūrinius padalinius ar kitas institucijas apie pastebėtus informacinių sistemų darbo sutrikimus; sprendžia probleminius klausimus, vykdo kasdienį Centrinės projektų valdymo agentūros darbuotojų instruktavimą, konsultavimą bei mokymą, surenka iš darbuotojų poreikius dėl informacinių sistemų tobulinimo, juos apibendrina ir perduoda susijusiems Centrinės projektų valdymo agentūros struktūriniams padaliniams ar kitoms institucijoms, vykdo naujų funkcionalumų testavimą. Atkreiptinas dėmesys, kad informacinių sistemų administratoriai suteikia Centrinės projektų valdymo agentūros darbuotojams teises pagal iš anksto suderintą naudotojo teisių rinkinį ir tai užtikrina, kad jie vienasmeniškai negali priimti sprendimo dėl darbuotojams suteikiamų teisių apimties. Jei darbuotojų funkcijoms atlikti reikalingas individualus naudotojo teisių rinkinys, toks rinkinys turi būti suderintas su šių darbuotojų tiesioginiais vadovais;

– Informacinėse sistemose užtikrintas duomenų atsekamumas (yra galimybė indentifikuoti duomenų įrašus atliekančius, keičiančius, naikinančius darbuotojus). Informacinėse sistemose fiksuojami visi naudotojo atliekami veiksmai ir visi duomenų įrašų pakeitimai, galima peržiūrėti naudotojo atliktų veiksmų istoriją. Galimybė pakeisti kito naudotojo įvestus duomenis yra, bet tokie pakeitimai bus visada identifikuoti;

– Centrinės projektų valdymo agentūros teisės aktai užtikrina konfidencialios informacijos saugumą. Konfidencialios informacijos valdymo bei asmens duomenų tvarkymo procedūroje nustatyta, kad „konfidencialią informaciją privalo saugoti visi Centrinės projektų valdymo agentūros darbuotojai, pasirašydami Konfidencialios informacijos saugojimo sutartį, taip pat ir kiti asmenys, pasirašę Konfidencialios informacijos saugojimo sutartį, konfidencialią informaciją sužinoję realizuodami savo teises ar vykdydami savo pareigas sutartiniu arba kitu pagrindu.“. Konfidencialios informacijos saugojimo sutartį yra pasirašę visi Centrinės projektų valdymo agentūros darbuotojai.

Taip pat išnagrinėta sąmoningų arba nesąmoningų klaidų tikimybė, kuri teoriškai galėtų sąlygoti neteisingus duomenis informacinėse sistemose. Analizės ir vertinimo metu nustatyta ir atsižvelgta į esminę aplinkybę, kad šiuo metu informacinėse sistemose visi tvarkomi duomenys taip pat tvarkomi ir popieriniuose dokumentuose. Ši aplinkybė neabejotinai mažina klaidos riziką bei korupcijos pasireiškimo prielaidas, nes popierinius dokumentus papildomai tikrina ir kiti darbuotojai, todėl galimybių savavališkai pakoreguoti duomenis informacinėje sistemoje ir likti neidentifikuotam praktiškai nėra. Be to, veiklos srities analizės metu buvo sprendžiama, kokių veiksmų reikėtų imtis ateityje, kai bus mažinamas popierinių dokumentų skaičius ir sprendimai bus priimami tik informacinių technologijų priemonėmis.

Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisija, 2014 m. lapkričio 18 d. posėdyje svarstydama Centrinės projektų valdymo agentūros veiklos srities vertinimo aprašymą, atkreipė ypatingą dėmesį į poreikį užtikrinti Centrinėje projektų valdymo agentūroje patvirtintų bendrųjų procedūrų, reglamentuojančių 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų administravimą, savalaikę peržiūrą ir pritaikymą. Centrinėje projektų valdymo agentūroje patvirtintos bendrosios procedūros, reglamentuojančios 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų administravimą, turėjo būti peržiūrėtos iki 2014 m. spalio 31 d., rengiant informacinę sistemą Valstybės kontrolės atitikties vertinimui. Su SFMIS2014 susijusių procedūrų, kaip ir 2007–2013 m. procedūrų plėtra, bus vykdoma etapais, todėl per 2 savaites (ar maksimaliai per 1 mėnesį) nuo atitinkamo plėtros etapo pabaigos Centrinėje projektų valdymo agentūroje SFMIS2014 procedūros turi būti peržiūrėtos ir prireikus papildytos, atsižvelgiant į įdiegtus IS funkcionalumus ir suteiktas teises. Finansų ministro įsakymas, kuris reglamentuos šią sistemą, taip pat bus pildomas palaipsniui po kiekvieno plėtros etapo. Pagal patvirtintą planą pirmieji IS funkcionalumai turėtų pradėti veikti š. m. gruodžio mėn., jie vėliau bus papildomi ir Europos Komisijos įpareigojimu iki 2015 m. gruodžio 31 d. visas apsikeitimas informacija tarp institucijų ir kartu su pareiškėjais ir projektų vykdytojais turi būti vykdomas per IT sistemas.

Atsižvelgdamas į šias Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisijos išvadas, finansų ministras 2014 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-478 „Dėl Centrinės projektų valdymo agentūros veiklos srities analizės ir vertinimo 2014 metų rezultatų“, pavedė Centrinei projektų valdymo agentūrai atitinkamai patikslinti jos pateiktus pasiūlymus dėl reikiamų korupcijos prevencijos priemonių.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonė – iki pradedant naudoti 2014-2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų posistemį (SFMIS2014) peržiūrėti Centrinės projektų valdymo agentūros susijusius teisės aktus ir prireikus juos pakeisti.

5.8. FINANSŲ MINISTERIJOS MOKYMO CENTRO VEIKLOS SRITYJE – INFORMACINIŲ SISTEMŲ PLĖTROS IR (ARBA) PALAIKYMO PASLAUGŲ VERTĖS NUSTATYMAS

Nustatyta, kad veiklos sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 punkte nustatytą kriterijų (atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti).

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

Darbuotojų kompetencijos ir sąmoningumo stoka.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Veiklos srities analizės ir vertinimo metu buvo peržiūrėti Finansų ministerijos mokymo centro 2014 m. vykdyti viešieji pirkimai, analizuojami pasirinkti pirkimo būdai, nagrinėjami prekių ir paslaugų tiekėjų pasiūlytų kainų ir maksimalių planuotų pirkimams lėšų skirtumai.

Analizuojamu laikotarpiu buvo įvykdytas vienas viešasis pirkimas, susijęs su informacinių sistemų plėtra ir palaikymu – Finansų ministerijos mokymo centras įsigijo buhalterinės apskaitos ir personalo programos „STEKAS“ atnaujinimo paslaugą. 2014 m. numatoma įsigyti Finansų ministerijos mokymo centro interneto svetainės www.fmmc.lt atnaujinimo paslaugą.

Veiklos srities analizės ir vertinimo metu nustatyti šie veiksniai, galintys sudaryti prielaidas korupcijai – Finansų ministerijos mokymo centre nėra reglamentuota planuojamo pirkimo vertės nustatymo ir derinimo tvarka, pirkimo procese dalyvaujančių darbuotojų funkcijos ir veiksmai, jų atlikimo terminai, darbuotojams nepakanka kompetencijos viešųjų pirkimų srityje (pirkimo organizatorius savarankiškai atlieka šios vertės paieškos veiksmus, pasirinktą vertę įtraukia į pirkimo dokumentus, kuriuos teikia vizuoti Veiklos organizavimo skyriaus vadovui, vyriausiajam finansininkui ir Finansų ministerijos mokymo centro vadovui).

Korupcijos rizikos mažinimo priemonės:

Veiklos srities vertinimo aprašyme minėtai korupcijos rizikai mažinti Finansų ministerijos mokymo centras pasiūlė tobulinti darbuotojų kvalifikaciją, parengti naujus, peržiūrėti ir atnaujinti esamus teisės aktus.

Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisija, 2014 m. lapkričio 19 d. posėdyje apsvarsčiusi Finansų ministerijos mokymo centro veiklos srities vertinimo aprašymą, kritiškai įvertino minėtus pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių ir priėmė sprendimą patikslinti minėtų priemonių turinį taip, kad būtų aišku, kokiu būdu numatoma sumažinti analizės metu nustatytas korupcijos grėsmes, t. y. turi būti nurodyta, kokį konkretų teisės aktą (pvz. Finansų ministerijos mokymo centro direktoriaus įsakymą) siūloma parengti ar pakeisti, koks teisės akto pavadinimas, kokias būtent naujas nuostatas jame numatoma įtvirtinti, nustatyti įgyvendinus priemonę laukiamus rezultatus ir kriterijus, kurie suteiktų informaciją apie priemonės įvykdymą.

Atsižvelgdamas į šį Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisijos sprendimą, finansų ministras 2014 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-481 „Dėl Finansų ministerijos mokymo centro veiklos srities analizės ir vertinimo 2014 metų rezultatų“, pavedė Finansų ministerijos mokymo centrui pagal Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisijos sprendimą patikslinti minėtus pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių.

5.9. LIETUVOS STATISTIKOS DEPARTAMENTO VEIKLOS SRITYJE – INFORMACINIŲ SISTEMŲ NAUDOTOJŲ DUOMENŲ TVARKYMAS

Nustatyta, kad veiklos sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 punkte nustatytą kriterijų (atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti).

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1) Integruotos statistikos informacinės sistemos (toliau – ISIS) 50 proc. administratorių ir programuotojų yra ne valstybės tarnautojai, o darbuotojai dirbantys pagal darbo sutartis, kuriems nenumatyta atsakomybė už Lietuvos Respublikos statistikos įstatymo ir kitų su statistika susijusių teisės aktų reikalavimų pažeidimus. Šių darbuotojų veiklos vertinimas nėra reglamentuotas, todėl galimai apribotas jų darbo užmokesčio didėjimas ir karjeros galimybės.

2) Nepakankamas tarnybinių stočių slaptažodžių keitimo reglamentavimas;

3) Nepakankamas teisių darbui su Statistikos departamento informacinėmis sistemomis suteikimo naudotojams reglamentavimas;

4) Nereglamentuotas atnaujintos paraiškos dėl įgaliojimų naudotis kompiuterių tinklo tarnybų ištekliais bei įgaliojimų naudotis Statistikos departamento informacinių sistemų duomenų bazėmis pateikimas.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Vertinimui pasirinkta svarbiausia Statistikos departamento informacinė sistema – ISIS, skirta kaupti ir apdoroti statistinius duomenis, rengti ir skleisti aukštos kokybės statistinę informaciją.

Nustatyta, kad veiklos srityje korupcijos pasireiškimo tikimybę didina neišsamiai reglamentuotos Statistikos departamento Informacinių technologijų plėtros ir Informacinių sistemų priežiūros skyrių atskirų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis funkcijos, uždaviniai, darbo, sprendimų priėmimo tvarka ir atsakomybė.

Minėti Statistikos departamento skyriai pasirinkti kaip pagrindinis analizuojamas subjektas, nes juose dirbantiems valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis (ISIS administratoriams, ISIS programuotojams), teisės aktų nustatyta tvarka pavestas ISIS naudotojų duomenų tvarkymo ir priežiūros, teisių naudoti ISIS išteklius suteikimo funkcijų vykdymas.

Veiklos srities vertinimo metu buvo analizuoti šie teisės aktai, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai reglamentuoja ir ISIS naudotojų veiklą (pareigas, teises, atsakomybę):

1) Statistikos departamento nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. gegužės 18 d. nutarimu Nr. 573 „Dėl Lietuvos statistikos departamento nuostatų, Statistikos tarybos sudėties, Statistikos tarybos nuostatų patvirtinimo ir kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pripažinimo netekusiais galios“;

2) Statistikos departamento vidaus tvarkos taisyklės, patvirtintos Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2014 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. DĮ-77 „Dėl Lietuvos statistikos departamento vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“ (toliau - Vidaus tvarkos taisyklės);

3) Statistikos departamento darbo reglamentas, patvirtintas Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2012 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-277 „Dėl Lietuvos statistikos departamento darbo reglamento patvirtinimo“ (toliau – Darbo reglamentas);

4) Statistikos departamento dokumentų valdymo tvarkos aprašas, patvirtintas Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2013 m. kovo 25 d. įsakymu Nr. DĮ-80 „Dėl Lietuvos statistikos departamento dokumentų valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

5) Integruotos statistikos informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2009 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. DĮ-201 „Dėl Integruotos statistikos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ (kartu su 2013 m. rugpjūčio 5 d. įsakymo Nr. DĮ-141 pakeitimu) (toliau – ISIS nuostatai);

6) Integruotos statistikos informacinės sistemos techninis aprašymas (specifikacija), suderinta su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Susisiekimo ministerijos 2014 m. balandžio 2 d. raštu Nr. S-474 ir patvirtinta Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2014 m. balandžio 14 d. Nr. V-1.1;

7) Statistikos informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės, patvirtintos Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2008 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. DĮ-76 „Dėl statistikos informacinės sistemos saugos politiką įgyvendinančių dokumentų patvirtinimo ir

statistikos informacinės sistemos veiklos atkūrimo darbo grupės sudarymo“ (toliau – ISIS naudotojų administravimo taisyklės);

8) Integruotos statistikos informacinės sistemos duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2009 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. DĮ-211 „Dėl Integruotos statistikos informacinės sistemos duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – ISIS duomenų saugos nuostatai);

9) Statistikos informacinės sistemos elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisyklės, patvirtintos Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2008 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. DĮ-76 „Dėl statistikos informacinės sistemos saugos politiką įgyvendinančių dokumentų patvirtinimo ir statistikos informacinės sistemos veiklos atkūrimo darbo grupės sudarymo“ (toliau – ISIS elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisyklės);

10) Lietuvos Respublikos gyventojų registro duomenų apie asmenis naudojimo Lietuvos statistikos departamente tvarkos aprašas, patvirtintas Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2014 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. DĮ-34 „Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų registro duomenų apie asmenis naudojimo Lietuvos statistikos departamente tvarkos aprašo patvirtinimo“;

11) Leidimų režimo taisyklės, patvirtintos Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2012 m. kovo 23 d. įsakymu Nr. DĮ-67 „Dėl Lietuvos statistikos departamento leidimų režimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Leidimų režimo taisyklės);

12) Statistikos informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planas, patvirtintas Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2008 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. DĮ-76 „Dėl statistikos informacinės sistemos saugos politiką įgyvendinančių dokumentų patvirtinimo ir statistikos informacinės sistemos veiklos atkūrimo darbo grupės sudarymo“;

13) Informacinių sistemų priežiūros skyriaus nuostatai, patvirtinti Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2012 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. K-77 „Dėl Informacinių sistemų priežiūros skyriaus nuostatų patvirtinimo“ (toliau – IS priežiūros skyriaus nuostatai);

14) Informacinių sistemų priežiūros skyriaus Programavimo poskyrio nuostatai, patvirtinti Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2011 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. K-523 „Dėl Informacinių sistemų priežiūros skyriaus Programavimo poskyrio nuostatų patvirtinimo“;

15) Informacinių sistemų priežiūros skyriaus Sisteminio techninio aptarnavimo poskyrio nuostatai, patvirtinti Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus 2011 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. K-258 „Dėl Informacinių sistemų priežiūros skyriaus Sisteminio techninio aptarnavimo poskyrio nuostatų patvirtinimo“;

16) Informacinių technologijų plėtros skyriaus nuostatai, patvirtinti Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2011 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. K-656 „Dėl Informacinių technologijų plėtros skyriaus nuostatų patvirtinimo“ (toliau - Informacinių technologijų plėtros skyriaus nuostatai);

17) Informacinių technologijų palaikymo ir plėtros priežiūros komiteto darbo reglamentas, patvirtintas Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2012 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. DĮ-36 „Dėl Informacinių technologijų palaikymo ir plėtros priežiūros komiteto sudarymo ir darbo reglamento patvirtinimo“ (kartu su 2014 m. liepos 21 d. įsakymo Nr. DĮ-171 pakeitimu) (toliau – ITPPPK darbo reglamentas);

18) Statistikos departamento valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis pareigybių aprašymai.

Įvertinus, ar Statistikos departamente priimti teisės aktai (skyrių nuostatai, darbo reglamentai, pareigybių aprašymai, kiti teisės aktai), reglamentuojantys ISIS naudojančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (tame tarpe ISIS administratorių, ISIS programuotojų) uždavinius, funkcijas, darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, principus, kriterijus, terminus ir atsakomybę, ir ar jie pasirašytinai supažindinti su šiais teisės aktais, nustatyta, kad Statistikos departamento skyrių uždaviniai ir funkcijos nustatyti atskirų skyrių nuostatuose. Statistikos departamento valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (tame tarpe ISIS administratorių, ISIS programuotojų) funkcijos, atskaitomybė ir atsakomybė nustatytos jų pareigybių aprašymuose, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka, principai, terminai – Vidaus tvarkos taisyklėse ir Darbo reglamente. Su pareigybių aprašymais supažindinama pasirašytinai, su kitais išvardintais teisės aktais supažindinama juos įkeliant į Statistikos departamento intraneto

puslapį (Vidaus tvarkos taisyklėse nustatyta, kad Statistikos departamento valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis privalo sekti departamento vidaus norminius teisės aktus ir jų pakeitimus, skelbiamus Statistikos departamento intranete, ir jais vadovautis). Išnagrinėjus minėtus teisės aktus, korupcijos pasireiškimo galimybių nenustatyta.

Įvertinus, ar Statistikos departamente priimant teisės aktus, reglamentuojančius ISIS administratorių ir ISIS programuotojų uždavinius, funkcijas, atsižvelgta į teisės aktais nustatytus departamento veiklos tikslus ir funkcijas, nustatyta, kad priimant teisės aktus, atsižvelgta į Statistikos departamento nuostatuose nustatytus jo veiklos tikslus ir funkcijas. Statistikos departamento vidaus teisės aktuose (IS priežiūros skyriaus nuostatuose ir Informacinių technologijų plėtros skyriaus nuostatuose, ISIS administratorių ir ISIS programuotojų pareigybių aprašymuose) atsispindi Statistikos departamento veiklos tikslai ir funkcijos, todėl šioje srityje korupcijos pasireiškimo galimybių nenustatyta.

Įvertinus, ar Statistikos departamento priimti teisės aktai ISIS duomenų tvarkymo klausimais periodiškai peržiūrimi, ar vykdomas nustatytų teisinio reglamentavimo spragų ar kolizijų taisymas, nustatyta, kad atsižvelgiant į besikeičiančius reikalavimus, naujas ISIS galimybes, departamente nuolat yra peržiūrimi ir keičiami (atnaujinami) vidaus teisės aktai ISIS duomenų tvarkymo, plėtros, tobulinimo ir priežiūros klausimais. Tai atlikti įpareigoja ir 2007 m. Statistikos departamente įdiegta kokybės vadybos sistema, atitinkanti kokybės vadybos sistemų standarto ISO 9001 reikalavimus. Pvz. ISIS nuostatai, buvo patvirtinti Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2009 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. DĮ-201 „Dėl Integruotos statistikos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ ir, atsižvelgus į pasikeitusius teisės aktus ir ISIS plėtrą, jie peržiūrėti ir Statistikos departamento generalinio direktoriaus 2013 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. DĮ-141 „Dėl Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2009 m. rugpjūčio 28 d. įsakymo Nr. DĮ-201 „Dėl Integruotos statistikos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeisti ir išdėstyti nauja redakcija. Teisės aktų peržiūros ir atnaujinimo funkciją atlieka ir Informacinių technologijų palaikymo ir plėtros priežiūros komitetas, kurio darbo reglamento 7.6 punkte įtvirtinta: „nagrinėja informacinių technologijų ir telekomunikacijų funkcionavimui ir duomenų saugai Statistikos departamente užtikrinti reikalingų teisės aktų priėmimo, tikslinimo ir pildymo poreikius, prireikus inicijuoja teisės aktų projektus ir šio reglamento pakeitimus, teikia siūlymus minėtais klausimais“.

Įvertinus, ar Statistikos departamento priimti teisės aktai užtikrina aiškų ISIS administratorių ir ISIS programuotojų pavaldumą ir atskaitingumą, nustatyta, kad tiesioginis pavaldumas ir atskaitingumas yra nurodytas IS priežiūros skyriaus nuostatuose, Informacinių technologijų plėtros skyriaus nuostatuose ir kiekvieno valstybės tarnautojo ir darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį pareigybės aprašyme. Darbo grupių, komisijų ir pan. atsakingų ir suinteresuotų narių pavaldumas šių komisijų vadovams yra nustatytas šių darbo grupių, komisijų sudarymo įsakymuose, darbo reglamentuose. Išnagrinėjus minėtus dokumentus, konstatuoja, kad pavaldumas ir atskaitingumas yra pakankamai reglamentuotas ir aiškiai apibrėžtas.

Įvertinus, ar Statistikos departamente priimti teisės aktai reglamentuoja ISIS administratorių ir ISIS programuotojų veiklos ir sprendimų priėmimo vidaus kontrolės (prevencinės, einamosios, paskesniosios) procedūras, ar tokia kontrolė yra vykdoma, ar ji veiksminga, nustatyta, kad:

– ISIS administratorių ir ISIS programuotojų veiklos ir sprendimų priėmimo vidaus kontrolės (prevencinės, einamosios, paskesniosios) procedūros apima jų pareigybių aprašymuose nustatytų funkcijų vykdymą, atsiskaitymą skyriaus vadovui, per plačių įgaliojimų priimti sprendimus savo nuožiūra nėra;

– ISIS administratorių ir ISIS programuotojų veiklos ir sprendimų priėmimo vidaus kontrolės (prevencinės, einamosios, paskesniosios) procedūros vykdomos per Informacinių sistemų priežiūros, Informacinių technologijų plėtros skyrių planus ir asmeninius ISIS administratorių ir ISIS programuotojų veiklos planus (juose nustatyti pasiekti ir planuojami rezultatai, pasiektų rezultatų vykdant užduotis vertinimo rodikliai);

– Valstybės tarnautojų veiklos ir sprendimų priėmimo kontrolė taip pat vykdoma per jų vertinimo procedūras. ISIS administratorių ir ISIS programuotojų valstybės tarnautojų veikla vertinama vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 909 „Dėl valstybės tarnautojų kvalifikacinių klasių

suteikimo ir valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo taisyklių bei valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo kriterijų“.

Tačiau nėra pakankamai veiksminga ISIS administratorių ir ISIS programuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, veiklos kontrolė, kadangi teisės aktuose nėra nustatytos jų vertinimo procedūros. Lietuvos Respublikos statistikos įstatyme (ir su juo susijusiame Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekse) darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis nenumatyta atsakomybė už Lietuvos Respublikos statistikos įstatymo ir kitų su statistika susijusių teisės aktų reikalavimų pažeidimus.

Atsižvelgiant į tai, kad 50 proc. ISIS administratorių ir ISIS programuotojų yra ne valstybės tarnautojai, o darbuotojai dirbantys pagal darbo sutartis, kuriems nenumatyta atsakomybė už Lietuvos Respublikos statistikos įstatymo ir kitų su statistika susijusių teisės aktų reikalavimų pažeidimus, prieita prie išvados, kad reglamentuotos teisinės atsakomybės nebuvimas gali sudaryti ir prielaidas atsirasti korupcijai. Be to, nesant pakankamo metinės veiklos vertinimo reglamentavimo (nėra veiklos vertinimo tvarkos), sumažėja finansinio darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, motyvavimo bei karjeros galimybės. Tai taip pat gali sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai.

Įvertinus, ar Statistikos departamente priimti teisės aktai, sprendimai, užtikrinantys Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų laikymąsi, nustatyta, kad:

– Statistikos departamente yra paskirtas asmuo, atsakingas už privačių interesų deklaravimo administravimą, kuriam Vyriausioji tarnybinės etikos komisija yra suteikusi prieigą prie Privačių interesų deklaracijų informacinės sistemos (IDIS).

– dalis ISIS administratorių ir ISIS programuotojų nedeklaruoja privačių interesų Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme nustatyta tvarka, nes nėra valstybės tarnautojai ir Statistikos departamente priimtuose teisės aktuose jiems nenustatyta tokia pareiga.

Įvertinus, ar ISIS elektroninė informacija yra suskirstyta į grupes priklausomai nuo jos pobūdžio (vieša, konfidenciali), nustatyta, kad ISIS elektroninė informacija skirstoma į šias kategorijas:

1) neskelbtini duomenys, informacija ir dokumentai;

2) vieši duomenys, informacija ir dokumentai.

Išnagrinėjus ISIS elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisykles, kurios reglamentuoja ISIS elektroninės informacijos skirstymą, ir pagal kurias turi būti saugiai tvarkoma ISIS elektroninė informacija, Statistikos departamento automatiniu būdu renkami, kaupiami, apdorojami saugomi, teikiami ir skelbiami duomenys, informacija ir dokumentai, korupcijos pasireiškimo galimybių nenustatyta.

Įvertinus, ar ISIS programinę įrangą įdiegti, pakeisti, papildyti ar pašalinti gali tik ISIS administratoriai, ISIS programuotojai, kuriems dėl darbo specifikos tai reikia atlikti nuolatos, nustatyta, kad ISIS elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisyklės reglamentuoja, kad ISIS administratoriai ir ISIS programuotojai diegia reikalingą techninę ir programinę įrangą, prižiūri lokalaus ir globalaus tinklo įrangą, prižiūri serverius, teikiančius įvairias paslaugas kompiuteriniuose tinkluose, atlieka serveriuose saugomos informacijos rezervinį kopijavimą bei informacijos atkūrimą techninių gedimų atvejais. ISIS programinę įrangą įdiegti, pakeisti, papildyti ar pašalinti gali tik ISIS administratoriai, ISIS programuotojai. Todėl šioje srityje korupcijos pasireiškimo tikimybė yra nereikšminga.

Įvertinus, ar ISIS administratoriai žino ne jų administruojamų tarnybinių stočių slaptažodžius, nustatyta, kad pagal ISIS elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisyklių 20 punktą, kiekvienas administratorius turi žinoti tik savo administruojamų tarnybinių stočių slaptažodžius, tačiau dėl dažnos ISIS administratorių kaitos, ligų, kasmetinių atostogų metu, ISIS administratoriai gali sužinoti ne tik jų administruojamų tarnybinių stočių slaptažodžius. Tai reglamentuota ISIS elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisyklių 22 punkte. Nėra reglamentuotas administruojamų tarnybinių stočių slaptažodžio pakeitimas, kai juo pasinaudojama ISIS elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisyklių 22 punkte nustatyta tvarka. Todėl

darytina išvada, kad nesant pakankamo tarnybinių stočių slaptažodžių keitimo reglamentavimo, yra korupcijos pasireiškimo galimybė.

Įvertinus, ar valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, teisė naudotis ISIS suteikiama tik jiems pasirašius pasižadėjimo formą ir pasirašytinai susipažinus su ISIS duomenų saugos nuostatais ir kitais saugos politiką reglamentuojančiais teisės aktais, nustatyta, kad tai yra reglamentuota ISIS elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisyklėse ir ISIS naudotojų administravimo taisyklėse. Valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis pasirašo pasižadėjimų formas ir su ISIS duomenų saugos nuostatais ir kitais saugos politiką reglamentuojančiais teisės aktais susipažįsta pasirašytinai. Todėl korupcijos rizika yra minimali.

Įvertinus, ar kiekvienam ISIS naudotojui ISIS administratoriai suteikia tik tokias darbo su ISIS teises, kurios leistų jam vykdyti pareigybės aprašyme nurodytas funkcijas, nustatyta, kad ISIS naudotojų administravimo taisyklės nustato tvarką ir principus, kuriais vadovaudamasis ISIS administratorius suteikia, koreguoja ar panaikina ISIS naudotojų teises naudotis ISIS. Atskiri ISIS moduliai turi daug suteiktinų teisių (iki 20), kurių priskyrimas konkrečiam ISIS naudotojui nėra pakankamai išsamiai reglamentuotas. Vertinant šią situaciją antikorupciniu aspektu, nepakankamas teisių ISIS naudotojui suteikimo reglamentavimas, gali sudaryti prielaidas, kad ISIS naudotojui bus suteikta daugiau teisių prieigai prie atskirų ISIS modulių, nei jam reikia vykdant pareigybės aprašyme nurodytas funkcijas, todėl korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja.

Įvertinus, ar ISIS administratorių ir ISIS programuotojų teisės ir pareigos yra nustatytos jų pareigybių aprašymuose bei ISIS saugos dokumentuose, nustatyta, kad minėtuose dokumentuose ISIS administratorių ir ISIS programuotojų teisės ir pareigos yra reglamentuotos gana aiškiai.

Įvertinus, ar reglamentuota, kad ISIS naudotojai (tame tarpe ISIS administratoriai ir ISIS programuotojai), registruodamiesi prie ISIS, privalo naudotis identifikatoriumi ir slaptažodžiu, nustatyta, kad registruojantis prie ISIS turi būti naudojamas identifikatorius ir slaptažodis. Tai reglamentuota ISIS naudotojų administravimo taisyklėse. Todėl šioje srityje korupcijos pasireiškimo galimybių nėra.

Įvertinus, ar pasikeitus ISIS naudotojo darbo pobūdžiui bei atliekamiems uždaviniams, pateikiama atnaujinta paraiška dėl įgaliojimų naudotis kompiuterių tinklo tarnybų ištekliais bei įgaliojimų naudotis ISIS duomenų bazėmis, nustatyta, kad ISIS naudotojų administravimo taisyklės reglamentuoja įgaliojimų naudotis kompiuterių tinklo tarnybų ištekliais bei įgaliojimų naudotis ISIS duomenų bazėmis suteikimą. Tačiau ISIS naudotojų administravimo taisyklės nereglamentuoja atnaujintos paraiškos dėl įgaliojimų naudotis kompiuterių tinklo tarnybų ištekliais bei įgaliojimų naudotis ISIS duomenų bazėmis pateikimo, kai pvz. keičiasi ISIS naudotojo darbo pobūdis, funkcijos, pareigos. Nereglamentavus, kaip pateikiama atnaujinta paraiška dėl įgaliojimų naudotis kompiuterių tinklo tarnybų ištekliais bei įgaliojimų naudotis ISIS duomenų bazėmis, gali atsirasti ir prielaidos korupcijos apraiškoms.

Įvertinus, ar užtikrintas patalpų, kuriose saugomi asmens duomenys, saugumas (apribojamas neįgaliotų asmenų patekimas į atitinkamas patalpas ir pan.), nustatyta, kad Statistikos departamento patalpos, kuriose saugomi asmens duomenys, priskiriamos saugumo zonoms su didesniais saugos reikalavimais. Reikalavimai šioms patalpoms ir patekimas į jas reglamentuotas Leidimų režimo taisyklėse ir ISIS elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisyklėse, todėl šioje srityje korupcijos pasireiškimo tikimybės nenustatyta.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonės:

Statistikos departamentas pateikė šiuo pasiūlymus dėl reikiamų korupcijos prevencijos priemonių:

1. Parengti darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, veiklos vertinimo tvarkos aprašo projektą ir pateikti jį tvirtinti Statistikos departamento generaliniam direktoriui.
2. Parengti įsakymo, kuriuo nustatoma ISIS administratorių ir ISIS programuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, prievolė deklaruoti privačius interesus, projektą ir pateikti jį tvirtinti Statistikos departamento generaliniam direktoriui.
3. Parengti įsakymo dėl ISIS elektroninės informacijos saugaus tvarkymo taisyklių pakeitimo projektą ir pateikti jį tvirtinti Statistikos departamento generaliniam direktoriui.

4. Parengti įsakymo dėl ISIS naudotojų administravimo taisyklių pakeitimo projektą ir pateikti jį tvirtinti Statistikos departamento generaliniam direktoriui.

Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisija, 2014 m. lapkričio 18 d. posėdyje apsvarsčiusi Statistikos departamento veiklos srities vertinimo aprašymą, atsižvelgdama į tai, kad visos Statistikos departamento informacinės sistemos yra priskirtos valstybės informacinėms sistemoms, kurioms taikomi reikalavimai, kad pakeitimai nebūtų daromi tiesiogiai veikiančiose valstybės informacinėse sistemose, pasiūlė maksimaliai apriboti ISIS ir kitų Statistikos departamento informacinių sistemų programuotojų prieigą prie realių duomenų ir jų darbą su realiais duomenis realioje aplinkoje pakeisti darbu testinėje aplinkoje, nes šių teisės aktų nuostatų pažeidimas yra rizikingas ne tik techniniu, bet ir antikorupciniu požiūriu – galimai pernelyg išplečiamas asmenų, turinčių prieigos teises prie realių valstybės informacinių sistemų duomenų bazių, skaičius, didėja rizika, kad duomenys (pvz. apie juridinių ir fizinių asmenų pajamas, darbo užmokestį ir kt.) gali būti neteisėtai perduoti suinteresuotiems asmenims, tuo labiau, kad Statistikos departamente nėra taikomos el. priemonės, kuriomis fiksuojami darbuotojų prisijungimai prie duomenų bazių, todėl vidaus kontrolė šioje srityje yra akivaizdžiai nepakankama. Komisija konstatavo, kad Statistikos departamentas privalo iš esmės išnagrinėti esamą situaciją ir užtikrinti, kad informacinių sistemų duomenys būtų naudojami ir tvarkomi griežtai vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, taip pat sustiprinti vidaus kontrolę ir parengti bei įgyvendinti atitinkamas korupcijos prevencijos priemones, galimoms korupcijos grėsmėms sumažinti ar pašalinti.

Atsižvelgdamas į šį Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisijos sprendimą, finansų ministras 2014 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1K-479 „Dėl Statistikos departamento veiklos srities analizės ir vertinimo 2014 metų rezultatų“, pavedė Statistikos departamentui pagal Finansų ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo komisijos sprendimą patikslinti ir papildyti minėtus pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių.

5.10. LOŠIMŲ PRIEŽIŪROS TARNYBOS VEIKLOS SRITYSE

5.10.1. LICENCIJUOJAMOS VEIKLOS SĄLYGŲ LAIKYMOSI PRIEŽIŪRA

Nustatyta, kad ši Lošimų priežiūros tarnybos veiklos sritis neatitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytą kriterijų, todėl korupcijos pasireiškimo tikimybė yra nereikšminga.

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

Atliekant veiklos srities antikorupcinį vertinimą nenustatyta reikšmingų korupcijos veiksnių, kurie didintų korupcijos riziką.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Lošimų priežiūros tarnybos veiklą, susijusią su licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūra, reglamentuoja šie teisės aktai:

1) Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymas;
2) Lietuvos Respublikos loterijų įstatymas;
3) Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas;
4) Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas;
5) Lošimų priežiūros tarnybos nuostatai, patvirtinti finansų ministro 2012 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1K-062 „Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatų patvirtinimo“;
6) Lošimų priežiūros tarnybos darbo reglamentas, patvirtintas šios tarnybos direktoriaus 2012 m. kovo 5d. įsakymu Nr. V-7 „Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos darbo reglamento patvirtinimo“;
7) Lošimų priežiūros tarnybos Kontrolės skyriaus nuostatai, patvirtinti Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. V-17 „Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos administracijos padalinių nuostatų patvirtinimo“;
8) Lošimų priežiūros tarnybos Lošimo įrenginių tipų tvirtinimo ir registro skyriaus nuostatai, patvirtinti Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. V-17 Dėl

Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos administracijos padalinių nuostatų patvirtinimo“;

9) Azartinių lošimų ir didžiųjų loterijų organizatorių tikrinimo taisyklės, patvirtintos Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. DI-530 „Dėl Azartinių lošimų ir didžiųjų loterijų organizatorių tikrinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – tikrinimo taisyklės);

10) Lošimų priežiūros tarnybos atliekamo ūkio subjekto tikrinimo kontrolinis klausimynas, patvirtintas Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. DI-529 „Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atliekamo ūkio subjekto tikrinimo kontrolinio klausimyno formos patvirtinimo“;

11) Lošimų priežiūros tarnybos prižiūrimų ūkio subjektų rizikos įvertinimo ir valdymo metodika, patvirtinta Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. V-24 „Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Prižiūrimų ūkio subjektų rizikos įvertinimo ir valdymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Prižiūrimų ūkio subjektų rizikos įvertinimo ir valdymo metodika).

Vykdant azartinių lošimų ir didžiųjų loterijų organizatorių veiklos priežiūrą ir kontrolę, tikrinimo taisyklių nustatyta tvarka gali būti atliekami planiniai ir neplaniniai tikrinimai.

Pažymėtina, kad vadovaujantis Prižiūrimų ūkio subjektų rizikos įvertinimo ir valdymo metodika, Lošimų priežiūros tarnybos Teisėkūros, personalo ir bendrųjų reikalų skyriaus specialistas (specialistas, nedalyvaujantis atliekant azartinių lošimų ir loterijų organizatorių patikrinimus, paskirtas Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. V-33 „Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2013 m. birželio 14 d. įsakymo Nr. V-24 „Dėl Prižiūrimų ūkio subjektų rizikos įvertinimo ir valdymo metodikos patvirtinimo“ įgyvendinimo“) atlieka azartinių lošimų ir loterijų organizatorių rizikingumo vertinimą. Rizikingumo vertinimas atliekamas remiantis Lošimų priežiūros tarnybos struktūrinių padalinių vadovų pateiktais aktuliais duomenimis apie didžiųjų loterijų ir azartinių lošimų organizatorių rizikos kriterijus, nustatytus vykdant ūkio subjektų veiklos priežiūrą. Iki kiekvienų metų gruodžio 1 d. Lošimų priežiūros tarnybos Teisėkūros, personalo ir bendrųjų reikalų skyriaus vedėjo pavaduotojas Lošimų priežiūros tarnybos direktoriui pateikia metinę ataskaitą apie atliktą prižiūrimų ūkio subjektų rizikingumo vertinimą (toliau – ataskaita).

Vadovaujantis minėta ataskaita parengiamas tikrintinų azartinių lošimų ir didžiųjų loterijų organizatorių sąrašas ateinantiems metams, t. y. planinių tikrinimų sąrašas. Šis sąrašas įtraukiamas į Lošimų priežiūros tarnybos Kontrolės skyriaus, Lošimo įrenginių tipų tvirtinimo ir registro skyriaus pusmečio veiklos planus ir į Lošimų priežiūros tarnybos metinį veiklos planą, kuris yra viešai skelbiamas Lošimų priežiūros tarnybos interneto svetainėje www.lpt.lt. Tikrinimų plane nurodomas konkretus organizatorius, kurio veiklą planuojama tikrinti, planuojamo atlikti tikrinimo laikas.

Neplaniniai tikrinimai, vadovaujantis tikrinimo taisyklėmis, skirstomi į specialiuosius (pagal gautus lošėjų, institucijų, piliečių ir kt. pranešimus, tiriami faktai ir aplinkybės dėl organizatorių galimai padarytų ar daromų jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų), kontrolinius (atliekami siekiant įvertinti ar organizatorius pašalino anksčiau atlikto tikrinimo metu nustatytus pažeidimus ir (arba) trūkumus) ir pakartotinius (atliekami, kai paaiškėja naujų aplinkybių ar faktų, kurie nebuvo žinomi ar paaiškėjo jau atlikus tikrinimą, ar prižiūrimam ūkio subjektui pateikus atsiliepimą dėl tikrinimo akto).

Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus sprendimas pradėti tikrinimą įforminamas nustatytos formos pavedimu tikrinti, tikrinimas baigiamas nustatytos formos tikrinimo aktu. Su įsakymo dėl atlikto tikrinimo projektu ir medžiaga supažindinami kitų Lošimų priežiūros tarnybos skyrių vedėjai, kurie turi teisę teikti savo pastabas ir pasiūlymus. Sprendimai priimami pasitarimuose, kuriuose dalyvauja Lošimų priežiūros tarnybos direktorius, skyrių vedėjai ar juos pavaduojantys asmenys. Lošimų priežiūros tarnybos direktorius įsakymus pasirašo tik po to, kai pasitarime buvo aptartas įsakymo projektas. Sprendimo nuorašas kartu su įsakymo kopija siunčiami pranešimą pateikusiam asmeniui. Lošimų priežiūros tarnybos priimtas įsakymas gali būti skundžiamas teisės aktų nustatyta tvarka.

Tiek planinių, tiek neplaninių tikrinimų metu gali būti naudojamas kontrolinis klausimynas, kuris leidžia patikrinti, kaip prižiūrimi ūkio subjektai laikosi svarbiausių teisės aktų reikalavimų. Kontrolinis klausimynas teikia naudą tiek prižiūrimiems ūkio subjektams, tiek ir pačiai Lošimų

priežiūros tarnybai, nes prižiūrimi ūkio subjektai žino, ką konkrečiai ir kaip tikrins Lošimų priežiūros tarnybos specialistai, o šiems specialistams taip pat aišku, ką jie privalo patikrinti. Patvirtinus kontrolinį klausimyną atsirado daugiau skaidrumo ir aiškumo atliekant prižiūrimų ūkio subjektų tikrinimus.

Atliekant esamos situacijos vertinimą, Lošimų priežiūros tarnybos licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūros srityje buvo vertinamas veiklos teisinis reglamentavimas, t. y. konkrečios taisyklės, reglamentuojančios tikrinimų atlikimo eigą, darbuotojų veiksmus, galimus sprendimus, pažeidimo vertinimo kriterijus ir pan. Nustatyta, kad minėtuose teisės aktuose aiškiai nustatyta, kas ir kokiais terminais turi atlikti tikrinimus dėl galimų pažeidimų azartinių lošimų ir loterijų srityse, išsamiai reglamentuota tikrinimų atlikimo tvarka. Tikrinimo taisyklėse, aiškiai nustatyta, kas, kokia tvarka ir kokiais terminais atlieka ir įformina atliktus organizatorių tikrinimus. Tikrinimo taisyklėse taip pat pateikiami dokumentų (pavedimo tikrinti, tikrinimo akto ir kiti) priedai, kurie skelbiami viešai Lošimų priežiūros tarnybos interneto svetainėje www.lpt.lt. Unifikuota tikrinimo tvarka, identiškos tikrinimo formos, kontroliniai klausimynai, aiškūs terminai galioja visiems prižiūrimiems ūkio subjektams.

Pažymėtina, kad tikrinimus atliekantys darbuotojai supažindinti su savo struktūrinio padalinio nuostatais, Lošimų priežiūros tarnybos darbo reglamentu, darbuotojų pareigybių aprašymais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais atskirų valstybės tarnautojų uždavinius, funkcijas, darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, principus, terminus ir atsakomybę. Be to, skiriant užduotis darbuotojams atsižvelgiama į jų privačių interesų deklaracijų duomenis. Atvejų, kai užduotys nebuvo skirtos dėl galimų interesų konfliktų, nepasitaikė.

Lošimų priežiūros tarnyboje negauta duomenų, kad pradėti ikiteisminiai tyrimai dėl specialistų, kurių veikla susijusi su licencijuotų ūkio subjektų veiklos kontrolės vykdymu, korupcinių nusikalstamų veikų. Taip pat negauta duomenų, kad asmenys analizuojamu laikotarpiu skundėsi dėl tokių specialistų korupcinių veikų, dėl kurių ikiteisminis tyrimas nepradedamas.

Apibendrinant informaciją, surinktą atlikus Lošimų priežiūros tarnybos licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūros srities antikorupcinį vertinimą ir analizę, pažymėtina, kad azartinių lošimų ir didžiųjų loterijų organizatorių tikrinimų atlikimo tvarka yra reglamentuojama tikrinimo taisyklėmis, kuriose aiškiai apibrėžiama, kas, kokia tvarka ir kokiais terminais turi atlikti tikrinimus dėl galimų pažeidimų. Atsižvelgiant į tai, kad tikrinimo taisyklėse pateikiami dokumentų (pavedimo tikrinti, tikrinimo akto ir kiti) priedai, kurie skelbiami viešai Lošimų priežiūros tarnybos interneto svetainėje www.lpt.lt, taip pat į tai, kad planiniams tikrinimams organizatoriai atrenkami vadovaujantis Prižiūrimų ūkio subjektų rizikos įvertinimo ir valdymo metodika, tikrintinų organizatorių sąrašas ateinantiems metams sudaromas objektyviai ir skaidriai įvertinus kiekvieno organizatoriaus veiklą pagal esminius rizikos rodiklius, šioje srityje nenustatyta korupcijos rizikos veiksnių.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonės:

Atsižvelgiant į tai, kad Lošimų priežiūros tarnybos veiklos srityje – licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūra – korupcijos pasireiškimo rizikos nenustatyta, pasiūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo neteiktini.

5.10.2. AZARTINIŲ LOŠIMŲ IR DIDŽIŲJŲ LOTERIJŲ ORGANIZAVIMO TVARKOS PAŽEIDIMŲ TYRIMO TVARKA, VYKDANT LICENCIJŲ NETURINČIŲ SUBJEKTŲ VEIKLOS KONTROLĘ

Nustatyta, kad ši Lošimų priežiūros tarnybos veiklos sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 punkte nustatytą kriterijų (atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti).

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

Teisės aktai aiškiai nereglamentuoja arba nepakankamai apibrėžia subjektų, neturinčių licencijų organizuoti azartinius lošimus ir didžiąsias loterijas, veiklos kontrolės tyrimo procedūrų ir jų atlikimo tvarkos, nenustato Lošimų priežiūros tarnybos darbuotojų veiksmų, galimų sprendimų, pažeidimų vertinimo kriterijų ir pan., todėl darbuotojai turi neribotą diskreciją, kuri didina korupcijos pasireiškimo tikimybę.

Korupcijos rizikos vertinimas:

Lošimų priežiūros tarnybos veiklą, susijusią su subjektų, neturinčių licencijų organizuoti azartinius lošimus ir didžiąsias loterijas, lošimų ir loterijų organizavimo veiklos kontrole, reglamentuoja šie teisės aktai:

1) Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymas;

2) Lietuvos Respublikos loterijų įstatymas;

3) Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas;

4) Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas;

5) Lošimų priežiūros tarnybos nuostatai, patvirtinti finansų ministro 2012 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1K-062 „Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatų patvirtinimo“;

6) Lošimų priežiūros tarnybos darbo reglamentas, patvirtintas Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2012 m. kovo 5d. įsakymu Nr. V-7 „Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos darbo reglamento patvirtinimo“;

7) Priežiūros tarnybos Kontrolės skyriaus nuostatai, patvirtinti Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. V-17 „Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos administracijos padalinių nuostatų patvirtinimo“;

8) Priežiūros tarnybos Lošimo įrenginių tipų tvirtinimo ir registro skyriaus nuostatai, patvirtinti Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. V-17 Dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos administracijos padalinių nuostatų patvirtinimo“.

Nurodytuose teisės aktuose nustatyti tik subjektai, atliekantys tyrimus dėl galimų pažeidimų azartinių lošimų ir loterijų srityse, tačiau tyrimų atlikimo terminai nėra nustatyti.

Lošimų priežiūros tarnyba, vadovaudamasi Azartinių lošimų ir didžiųjų loterijų organizatorių tikrinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. DI-530 „Dėl Azartinių lošimų ir didžiųjų loterijų organizatorių tikrinimo taisyklių patvirtinimo“, atlieka licencijuotos lošimų ar loterijų organizavimo veiklos tikrinimus, taip pat pagal kompetenciją vykdo nelicencijuotų subjektų galimų pažeidimų tyrimus, kiek tai susiję su azartinių lošimų ar loterijų organizavimu.

Pastarieji tyrimai inicijuojami Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus sprendimu, gavus asmenų skundus, pranešimus ar informaciją apie galimą pažeidimą. Tyrimą atlikti paskirtas Lošimų priežiūros tarnybos Kontrolės skyriaus ar Lošimo įrenginių tipų tvirtinimo ir registro skyriaus darbuotojas apie pradėtą tyrimą informuoja pranešimą pateikusį asmenį. Tyrimo metu jis renka, analizuoja, apdoroja su pažeidimu susijusią informaciją, teikia išvadą, kurios pagrindu parengiamas Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus įsakymo projektas. Su įsakymo projektu ir tyrimo medžiaga supažindinami skyrių vedėjai, kurie turi teisę teikti savo pastabas ir pasiūlymus. Sprendimai priimami Lošimų priežiūros tarnybos pasitarimuose, kuriuose dalyvauja šios tarnybos direktorius, skyrių vedėjai ar juos pavaduojantys asmenys.

Nustačius pažeidimą, priimamas sprendimas surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolą pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 173^{18} straipsnį už Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo (lošimų organizavimo tvarkos) pažeidimą arba pagal 173^{22} straipsnį už Lietuvos Respublikos loterijų įstatymo (loterijų organizavimo tvarkos) pažeidimą. Taip pat, vadovaujantis Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus 2014 m. kovo 27 d. įsakymu Nr. DI-99 „Dėl mažareikšmiškumo taikymo Lietuvos Respublikos azartinių lošimų ir Lietuvos Respublikos loterijų įstatymo pažeidimų srityje“, gali būti priimamas sprendimas nustatytą pažeidimą laikyti mažareikšmiu ir administracinio teisės pažeidimo protokolo nesurašyti.

Lošimų priežiūros tarnybos direktorius įsakymus pasirašo tik po to, kai pasitarime aptariamas įsakymo projektas. Priimto įsakymo nuorašas siunčiamas skundą ar pranešimą pateikusiam asmeniui ir už pažeidimo padarymą atsakingam asmeniui. Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus įsakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Atsakingam asmeniui surašius administracinio teisės pažeidimo protokolą, protokolas ir visa su atliktu tyrimu susijusi medžiaga siunčiama teismui, kuris priima sprendimą skirti baudą arba bylą nutraukti, nenustačius administracinio teisės pažeidimo, numatyto Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 173^{18} arba 173^{22} straipsniuose, sudėties.

Antikorupciniu požiūriu vertinant Lošimų priežiūros tarnybos veiklą, susijusią su subjektų, neturinčių licencijų organizuoti azartinius lošimus ir didžiąsias loterijas, veiklos kontrole, nustatyta, kad veiklos sritį reglamentuojančiuose minėtuose teisės aktuose yra nurodyti konkretūs, sprendimus dėl lošimų ir loterijų organizavimo tvarkos pažeidimų tyrimų galintys priimti Lošimų priežiūros tarnybos subjektai, apibrėžta sprendimus priimančių subjektų kompetencija, nustatyta jų atsakomybė, tačiau nereglamentuota arba neišsamiai apibrėžta tyrimo procedūros atlikimo tvarka – nenustatyta tyrimo atlikimo eiga, darbuotojų veiksmai, galimi sprendimai ir pan., todėl neaiškios ir nekonkrečios teisės aktų nuostatos gali būti nevienodai suprantamos, traktuojamos ir sudaryti prielaidas korupcijos apraiškoms.

Veiklos srities antikorupcinės analizės ir vertinimo metu taip pat nustatyta, kad tyrimus dėl lošimų ir loterijų organizavimo tvarkos pažeidimų atliekantys Lošimų priežiūros tarnybos darbuotojai supažindinti su Lošimų priežiūros tarnybos darbo reglamentu, skyriaus nuostatais, pareigybių aprašymais, teisės aktais, reglamentuojančiais šios tarnybos ir jos darbuotojų uždavinius, funkcijas, darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, principus, terminus ir atsakomybę. Skiriant užduotis darbuotojams taip pat atsižvelgiama ir į jų privačių interesų deklaracijų duomenis. Atvejų, kai užduotys nebuvo skirtos dėl galimų interesų konfliktų, nepasitaikė.

Lošimų priežiūros tarnyboje negauta skundų ir nepradėti ikiteisminiai tyrimai dėl šios tarnybos darbuotojų, kurių veikla susijusi su licencijų neturinčių subjektų veiklos kontrolės vykdymu, korupcinių nusikalstamų veikų.

Korupcijos rizikos mažinimo priemonės:

Parengti subjektų, neturinčių licencijų organizuoti azartinius lošimus ir didžiąsias loterijas, veiklos kontrolės tyrimo procedūrų tvarkos aprašo, reglamentuojančio tyrimo atlikimo eigą, Lošimų priežiūros tarnybos darbuotojų veiksmus, nustatytų pažeidimų vertinimo kriterijus ir galimus Lošimų priežiūros tarnybos sprendimus, projektą ir pateikti jį tvirtinti Lošimų priežiūros tarnybos direktoriui.

Finansų ministras Rimantas Šadžius